

Državljanstvo BIH u praksi - Najvažnija pravna pitanja u vezi sa BiH državljanstvom

ADVOKATSKA KANCELARIJA „PRNJAVORAC“

Advokatska kancelarija Prnjavorac, nakon više od 30 godina rada na pravnim pitanjima državljanstva Bosne i Hercegovine, odlučila je da objavi priručnik o najvažnijim pitanjima koja se tiču tematike sticanja, odricanja, otpusta, naknadnog upisa, gubitka odnosno ispisa iz državljanstva Bosne i Hercegovine, ugovori o dvojnomo državljanstvu itd, a u skladu sa Zakon o državljanstvu Bosne i Hercegovine (*Sl. G. Bosne i Hercegovine: broj: 4/97,13/97,41/02,6/03, 14/03, 76/09 od 11.11.2013.g.*)

Takođe spomenut ćemo pitanja vlasništva u odnosu na posjedovanje, sticanje, nasljeđivanje nekretnina u Bosni i Hercegovini odnosu na sva ona lica koja više nisu državljani BiH, a bili su ranije. Kao i relevantne presude iz sudske prakse sa pitanjem državljanstva Bosne i Hercegovine.

Zadnja izmjena i dopuna teksta: **10.05.2023**

Advokatska kancelarija Prnjavorac **zadržava sva
autorska prava**

Koncept, dizajn i autorski sadržaj:

Advokatska kancelarija Prnjavorac / Attorneys-at-
Law / Rechtsanwalt

Bosna i Hercegovina

tel: +387 35 258 110 mob: +387 61 131 001 + 387
61 633 539 <https://advokat-prnjavorac.com>

<https://advokat-prnjavorac.com>

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) i čl. 37. i 43. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), ministar civilnih poslova Bosne i Hercegovine donosi

**UPUTSTVO O NAKNADNOM UPISU ČINJENICE ROĐENJA I ČINJENICE
DRŽAVLJANSTVA U MATIČNE KNJIGE LICA KOJA SU DRŽAVLJANSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE STEKLA PO PROPISIMA REPUBLIKE BOSNE I
HERCEGOVINE**

Službeni glasnik BiH, broj 30/16

Član 1.

(Predmet Uputstva)

(1) Uputstvom o naknadnom upisu činjenice rođenja i činjenice državljanstva u matične knjige lica koja su državljanstvo Bosne i Hercegovine stekla po propisima Republike Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Uputstvo), utvrđuje se način i postupak naknadnog upisa činjenice rođenja i činjenice državljanstva u matične knjige lica koja nisu upisana u matične knjige u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH), a koja su stekla državljanstvo BiH u skladu sa Zakonom o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni list R BiH", broj 30/96 - Prečišćeni tekst), i to:

- a) porijeklom,
- b) rođenjem na teritoriji BiH,
- c) naturalizacijom i
- d) po sili zakona, član 30. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni list R BiH", broj 30/96 - Prečišćeni tekst).

(2) Propisuje se obrazac zahtjeva za naknadni upis koji čini sastavni dio ovog uputstva.

Član 2.

(Dokazi o ispunjenosti uvjeta)

(1) Uz zahtjev za naknadni upis, lice koje je steklo državljanstvo BiH porijeklom dužno je priložiti dokaze da ispunjava uvjete za naknadni upis činjenice državljanstva porijeklom (dokaz o identitetu, izvod iz matične knjige rođenih, uvjerenje o državljanstvu roditelja i drugi dokazi).

(2) Uz zahtjev za naknadni upis, lice koje je steklo državljanstvo BiH rođenjem na teritoriji BiH prilaže dokaz o identitetu, izvod iz matične knjige rođenih i dokaze da su oba njegova roditelja nepoznata ili su nepoznatog državljanstva ili su bez državljanstva.

(3) Uz zahtjev za naknadni upis, lice koje je steklo državljanstvo BiH naturalizacijom dužno je

priložiti dokaz o identitetu, izvod iz matične knjige rođenih i rješenje o sticanju državljanstva BiH naturalizacijom.

(4) Državljeni bivše SFRJ koji su stekli državljanstvo BiH po sili zakona (*ex lege*), po osnovu prebivališta u BiH na dan 06. aprila 1992. godine, dužni su uz zahtjev za naknadni upis priložiti: dokaz o identitetu, izvod iz matične knjige rođenih, dokaz o državljanstvu SFRJ i ispravu kojom dokazuju prebivalište u BiH na dan 06. aprila 1992. godine, izdatu od strane nadležnog organa na osnovu evidencije o prebivalištu građana BiH.

(5) Kao dokaz o državljanstvu SFRJ lice prilaže jedan od sljedećih dokaza:

a) uvjerenje o državljanstvu,

b) pasoš,

c) lična karta,

d) vojna knjižica,

e) brodarska knjižica, kao i druge dokumente izdate od strane nadležnih organa bivše SFRJ.

(6) U slučaju kada zahtjev za naknadni upis u matičnu knjigu podnosi lice čiji je barem jedan roditelj stekao državljanstvo BiH po osnovu prebivališta u BiH na dan 06. aprila 1992. godine, a koje je tada bilo maloljetno i kojem dokaz o prebivalištu nije dostupan ili ga ne može pribaviti, prebivalište se utvrđuje na osnovu prijavljenog prebivališta roditelja i na osnovu drugih dokaza, u skladu sa članom 38. stav (5) Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine. Drugi dokazi koji se u postupku naknadnog upisa u matičnu knjigu, za ovu kategoriju lica, mogu uzeti za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta koji se odnose na prebivalište su: đaćka knjižica, zdravstvena knjižica, kućna lista, izjava lica koje podnosi zahtjev za naknadni upis, izjava člana porodice i drugo.

(7) Državljeni bivše SFRJ koji su stekli državljanstvo BiH po sili zakona (*ex lege*), po osnovu prebivališta u BiH na dan 06. aprila 1992. godine, smatraju se državljanima BiH od 06. aprila 1992. godine, a lica koja su stekla državljanstvo BiH porijeklom i rođenjem na teritoriji BiH smatraju se državljanima BiH od dana njihovog rođenja.

Član 3.

(Organ kojem se podnosi zahtjev)

(1) Zahtjev za naknadni upis podnosi se nadležnom organu jedinice lokalne samouprave entiteta i Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: nadležni organ) prema prebivalištu, odnosno boravištu podnosioca zahtjeva.

(2) Ako podnosilac zahtjeva nije nikada imao prebivalište ili boravište u BiH, zahtjev se podnosi nadležnom organu prema posljednjem prebivalištu roditelja podnosioca zahtjeva.

(3) Ako nije moguće utvrditi posljednje prebivalište roditelja podnosioca zahtjeva u BiH, zahtjev se podnosi nadležnom organu prema mjestu upisa činjenica rođenja ili državljanstva roditelja u

matične

knjige.

(4) Lica koja su već upisana u matične knjige rođenih na teritoriji BiH zahtjev za naknadni upis činjenice državljanstva, podnose nadležnom organu prema mjestu upisa u matične knjige rođenih, odnosno nadležnom organu u drugom entitetu ako lice ispunjava uslove za državljanstvo drugog entiteta.

Član 4. (Odlučivanje o zahtjevu)

(1) O zahtjevima za naknadni upis odlučuje nadležni organ iz člana 3. i u skladu sa rješenjem kojim je odobren naknadni upis isti vrši u matičnu knjigu.

(2) Nadležni organ dužan je dostaviti Ministarstvu civilnih poslova BiH (u daljem tekstu: Ministarstvo) primjerak rješenja o naknadnom upisu sa kopijom spisa predmeta na osnovu koje je doneseno rješenje.

(3) Rješenje o naknadnom upisu sa priložima dostavlja se Ministarstvu odmah, a najkasnije u roku od 3 dana od dana donošenja.

(4) Ukoliko Ministarstvo smatra da nisu ispunjeni uvjeti za naknadni upis, o tome u pisanoj formi obavještava nadležni organ u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

(5) Obavještenje sadrži mišljenje o načinu primjene Uputstva u konkretnom slučaju.

Član 5. (Službena evidencija)

Jedinstvenu bazu podataka o naknadnom upisu u matičnu knjigu rođenih, koji su stekli državljanstvo RBiH u skladu sa Zakonom o državljanstvu Republike Bosne i Hercegovine, vodi Ministarstvo.

Član 6. (Nadzor nad primjenom Uputstva)

Nadzor nad primjenom ovog uputstva vrše Ministarstvo i nadležni organi u okviru svoje nadležnosti.

Član 7. (Okončanje ranije započetih predmeta)

Predmeti naknadnog upisa koji su započeti na osnovu ranijeg Uputstva, završit će se u skladu sa tim uputstvom.

Član 8.

(Prestanak važenja ranijeg Uputstva)

Danom stupanja na snagu ovog uputstva prestaje da važi Uputstvo o naknadnom upisu u matičnu knjigu rođenih koji su stekli državljanstvo RBiH u skladu sa zakonom o državljanstvu Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 27/00 i 57/09)

Član 9. (Stupanje na snagu Uputstva)

Ovo uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 06-1-30-2-759/16
5. aprila 2016. godine
Sarajevo

Državljanstvo Bosne i Hercegovine, u skladu sa Ustavom BiH (član 7)

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje reguliše Parlamentarna skupština, i državljanstvo svakog entiteta koje regulišu sami entiteti, pod uslovom da:

- a) Svi državljani bilo kojeg entiteta su, samim tim, državljani Bosne i Hercegovine.
- b) Nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta, po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.
- c) Sva lica koja su bila državljani Republike Bosne i Hercegovine, neposredno prije stupanja na snagu ovog Ustava, su državljani Bosne i Hercegovine. Državljanstvo lica koja su naturalizovana poslije 6.4.1992. godine, a prije stupanja na snagu ovog Ustava, regulisaće Parlamentarna skupština.
- d) Državljanji Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 4, tačka (d). Lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.
- e) Državljanin Bosne i Hercegovine u inostranstvu uživa zaštitu Bosne i Hercegovine. Svaki entitet može izdavati pasoše Bosne i Hercegovine svojim državljanima, na način kako je to regulisala Parlamentarna skupština. Bosna i Hercegovina može izdavati pasoše onim državljanima kojima pasoš nije izdat od strane entiteta. Uspostaviće se centralni registar svih pasoša izdatih od strane entiteta i od strane Bosne i Hercegovine.

ZAKONSKI OKVIR – DRŽAVLJANSTVO BiH

<https://advokat-prnjavorac.com>

1. ZAKON O MINISTARSTVIMA I DRUGIM ORGANIMA UPRAVE BIH (“Službeni glasnik BiH”, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 103/09, 87/12 , 6/13, 19/16)

2. DRŽAVLJANSTVO BOSNE I HERCEGOVINE (2022 / 2023)

- 2.1. ZAKON O DRŽAVLJANSTVU BIH (“Službeni glasnik BiH”, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09, 87/13, **22/16-prečišćeni tekst**),
- 2.2. Zaključak uz Zakon o državljanstvu BiH (“Službeni glasnik BiH”, br. 13/99),
- 2.3. Pravilnik o obliku obrasca uvjerenja o državljanstvu (“Službeni glasnik BiH”, br. 10/98),
- 2.4. Pravilnik o postupku prijema u državljanstvo Bosne i Hercegovine osoba koje se smatraju od naročite koristi za Bosnu i Hercegovinu (“Službeni glasnik BiH”, br. 67/09),
- 2.5. Odluka o ratifikaciji Ugovora o dvojnomo državljanstvu između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije (“Službeni glasnik BiH”, br. 4/03),
- 2.6. Uputstvo o vođenju Centralne evidencije lica koja su stekla državljanstvo BiH putem naturalizacije (“Službeni glasnik BiH”, br. 27/00),
- 2.7. Uputstvo o vođenju Centralne evidencije lica koja su stekli državljanstvo R BiH u skladu sa Zakonom o državljanstvu Republike Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, br. 27/00, 57/09),
- 2.8. Sporazum o dvojnomo državljanstvu između Kraljevine Švedske i Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH-međunarodni ugovori“, broj: 2/06),
- 2.9. Uputstvo o naknadnom upisu činjenice rođenja i činjenice državljanstva u matične knjige osoba koje su državljanstvo stekli po propisima R BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 30/16),
- 2.10. Pravilnik o izdavanju garancije u postupku sticanja državljanstva BiH (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/14),
- 2.11. Pravilnik o preciziranju dokaza o ispunjavanju uslova za sticanje državljanstva BiH naturalizacijom ili olakšanom naturalizacijom (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/14),
- 2.12. Pravilnik o vođenju evidencije o sticanju i prestanku državljanstva BiH (“Službeni glasnik BiH”, br. 7/14).

3. UPIS I EVIDENCIJA GRAĐANA

- 3.1. ZAKON O JEDINSTVENOM MATIČNOM BROJU (“Službeni glasnik BiH”, br. 32/01, 63/08, 87/13, 84/15),
- 3.2. Pravilnik o obrascima, načinu određivanja, izdavanja, poništavanja i zamjene jedinstvenog matičnog broja, evidencijama i načinu upisivanja jedinstvenog matičnog broja u matične knjige (“Službeni glasnik BiH”, br. 39/02, 2/09),
- 3.3. Pravilnik o načinu određivanja jedinstvenog matičnog broja stranim državljanima (“Službeni glasnik BiH”, br. 39/02, 2/09),
- 3.4. Pravilnik o vršenju nadzora nad provođenjem Zakona o jedinstvenom matičnom broju (“Službeni glasnik BiH”, br. 39/02),
- 3.5. Uputstvo o rasporedu i načinu definisanja raspona cifara V grupe jedinstvenog matičnog broja („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/13“).

4. PRIJAVLJIVANJE PREBIVALIŠTA I BORAVIŠTA

- 4.1. ZAKON O PREBIVALIŠTU I BORAVIŠTU DRŽAVLJANA BOSNE I HERCEGOVINE (“Službeni glasnik BiH”, br. 32/01, 56/08, 58/15),

<https://advokat-prnjavorac.com>

- 4.2. Pravilnik o postupku prijave i odjave prebivališta i boravišta državljana Bosne i Hercegovine, obrascima i evidencijama prebivališta i boravišta ("Službeni glasnik BiH", br. 39/02, 2/09),
- 4.3. Pravilnik o vršenju nadzora nad provođenjem Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/02, 2/09).

5. LIČNE ISPRAVE

- 5.1. ZAKON O LIČNOJ KARTI DRŽAVLJANA BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", br.32/01, 16/02, 32/07, 53/07, 56/08, 18/12),
- 5.2. Pravilnik o načinu uzimanja biometrijskih podataka u postupku izdavanja ličnih karata ("Službeni glasnik BiH", broj 102/12),
- 5.3. Pravilnik o obrascu lične karte i podacima sadržanim u ličnoj karti državljana BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 39/02, 2/09, 102/12),
- 5.4. Pravilnik o vršenju nadzora nad provođenjem Zakona o ličnoj karti državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/02, 2/09),
- 5.5. Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje i zamjenu lične karte, postupku izdavanja i zamjene lične karte i načinu vođenja evidencija o zahtjevima ("Službeni glasnik BiH", br. 39/02, 3/04, 2/09, 102/12)
- 5.6. Pravilnik o obrascu lične iskaznice i podacima sadržanim u ličnoj iskaznici za strance ("Službeni glasnik BiH", br. 17/03, 19/03),
- 5.7. Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje i zamjenu lične karte za strance, postupku izdavanja i zamjene lične karte i načinu vođenja evidencija o zahtjevima za izdavanje i zamjenu ličnih karata za strance ("Službeni glasnik BiH", br. 17/03 i 19/03),
- 5.8. Pravilnik o cijeni ličnih karata državljana BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 35/09, 52/16),
- 5.9. Uputstvo o načinu unosa podataka o krvnoj grupi ("Službeni glasnik BiH", broj 102/12),
- 5.10. Odluka o početku izdavanja elektronske lične karte ("Službeni glasnik BiH", broj 13/13),
- 5.11. Uputstvo o načinu dostavljanja lične karte državljana BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 14/13).

6. PUTNE ISPRAVE

- 6.1. ZAKON O PUTNIM ISPRAVAMA BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 27/98, 1/99, 9/99, 27/00, 32/00, 19/01, 47/04, 53/07, 15/08, 33/08, 39/08, 60/13),
- 6.2. Pravilnik o broderskoj i pomorskoj knjižici ("Službeni glasnik BiH", br. 27/15, 77/15),
- 6.3. Pravilnik o izdavanju službenih pasoša i viza ("Službeni glasnik BiH", br. 42/16),
- 6.4. Pravilnik o postupku izdavanja pasoša državljaninu kojemu pasoš nije izdao entitet ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.5. Pravilnik o nadležnosti i načinu nabavke obrazaca putnih isprava ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.6. Pravilnik o načinu preuzimanja putnih isprava ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.7. Pravilnik o izgledu i sadržaju putnog lista ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.8. Pravilnik o vršenju nadzora nad provođenjem Zakona o putnim ispravama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.9. Pravilnik o izgledu zajedničkog pasoša Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09)

- 6.10. Pravilnik o izgledu i sadržaju obrasca zahtjeva za izdavanje putne isprave ("Službeni glasnik BiH", br. 58/09),
- 6.11. Pravilnik o izgledu i sadržaju zahtjeva za izdavanje putne isprave za izbjeglice, putne isprave za osobe bez državljanstva i putnog lista za stranca ("Službeni glasnik BiH", br. 78/09),
- 6.12. Uputstvo o postupku, cijeni i nadležnosti organa za izdavanje putnih isprava u roku kraćem od propisanog ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.13. Uputstvo o načinu obavještanja organa nadležnih za kontrolu putnih isprava ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.14. Uputstvo o načinu utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za izdavanje putne isprave iz člana 18. Stav (3) Zakona o putnim ispravama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.15. Uputstvo o načinu oduzimanja i poništavanja putnih isprava ("Službeni glasnik BiH", br. 55/09),
- 6.16. Pravilnik o cijeni putnih isprava ("Službeni glasnik BiH", br. 80/09),
- 6.17. Pravilnik o putnoj ispravi za izbjeglice ("Službeni glasnik BiH", br. 80/09),
- 6.18. Pravilnik o putnoj ispravi za lica bez državljanstva ("Službeni glasnik BiH", br. 65/16),
- 6.19. Pravilnik o putnom listu za stranca ("Službeni glasnik BiH", br. 80/09, 9/15),
- 6.20. Pravilnik o obliku, sadržaju i minimalnim zaštitnim elementima pasoša, diplomatskog pasoša i službenog pasoša („Službeni glasnik BiH“, broj: 73/13);
- 6.21. Pravilnik o cijeni putnih isprava („Službeni glasnik BiH“, broj: 80/09);
- 6.22. Pravilnik o nadležnosti i načinu nabavke obrazaca putnih isprava ("Službeni glasnik BiH" broj: 101/11);
- 6.23. Uputstvo o preuzimanju putne isprave putem punomoćnika i putem pošte („Službeni glasnik BiH“, broj: 79/13);
- 6.24. Uputstvo o načinu dostavljanja podataka u centralnu evidenciju o oduzetim, izgubljenim, uništenim ili ukradenim putnim ispravama („Službeni glasnik BiH“, broj: 45/09);
- 6.25. Uputstvo o načinu uzimanja biometrijskih podataka u postupku izdavanja putnih isprava („Službeni glasnik BiH“, broj: 83/13);
- 6.26. Uputstvo o postupanju u slučajevima kada se privremeno ne mogu uzeti otisci prstiju u postupku izdavanja putnih isprava („Službeni glasnik BiH“, broj: 83/139).
- 6.27. ZAKON O AGENCIJI ZA IDENTIFIKACIONE ISPRAVE, EVIDENCIJU I RAZMJENU PODATAKA BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", broj 56/08).

7. OSTALI PROPISI RELEVANTNI ZA DRŽAVLJANSTVO BiH i statusna pitanja

- 7.1. ZAKON O UPRAVNOM POSTUPKU ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13, 53/16)
- 7.2. ZAKON O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI ("Službeni glasnik BiH", br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11, 100/13),
- 7.3. ZAKON O PEČATU INSTITUCIJA BIH ("Službeni glasnik BiH", br. 12/98, 14/03, 62/11),
- 7.4. ZAKON O POSTUPKU ZAKLJUČIVANJA I IZVRŠAVANJA MEĐUNARODNIH UGOVORA ("Službeni glasnik BiH", br. 29/00, 32/13),
- 7.5. ZAKON O ZAŠTITI TAJNIH PODATAKA ("Službeni glasnik BiH", br. 54/05, 12/09),
- 7.6. ZAKON O ZAŠTITI LIČNIH PODATAKA ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11, 89/11),
- 7.7. Odluka o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 8/16),

- 7.8. Pravilnik o provođenju Zakona o zaštiti ličnih podataka u Ministarstvu civilnih poslova BiH broj: 04-30-2-2234/09 od 06.06.2011. godine,
- 7.9. Plan bezbjednosti ličnih podataka u Ministarstvu civilnih poslova BiH broj: 04-30-2-2234-1/09 od 06.06.2011. godine,
- 7.10. Jedinствена pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 11/05, 58/14, 60/14),
- 7.11. Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa ("Službeni glasnik BiH", br. 81/06, 80/14),
- 7.12. ZAKON O DRŽAVNOJ SLUŽBI U INSTITUCIJAMA BIH ("Službeni glasnik BiH", br.19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 02/06, 32/07, 43/09, 08/10, 40/12), sa pripadajućim podzakonskim aktima,
- 7.13. ZAKON O RADU U INSTITUCIJAMA BIH ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13), sa pripadajućim podzakonskim aktima,
- 7.14. Uputstvo o arhivskoj knjizi, čuvanju registratume i arhivske građe, odabiranje arhivske građe i primopredaji arhivske građe između ministarstava službi, institucija i drugih tijela Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i arhiva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/06),
- 7.15. Odluka o kancelarijskom poslovanju u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 74/14),
- 7.16. Uputstvo o načinu vršenja kancelarijskog poslovanja u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/15, 7/16, 52/16),
- 7.17. Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivske građe u arhivu BiH i registratorske građe u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 10/03),
- 7.18. Uputstvo o vođenju evidencije izrađenih faksimila rukovodilaca institucija BiH ("Službeni glasnik BiH br. 96/15),
- 7.19. ZAKON O FINANSIRANJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13),
- 7.20. ZAKON O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", br. 42/04),
- 7.21. ZAKON O PLAĆAMA I NAKNADAMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16),
- 7.22. ZAKON O ADMINISTRATIVNIM TAKSAMA ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 98/12),
- 7.23. ZAKON O JAVNIM NABAVKAMA BIH ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 39/14)
- 7.24. Pravilnik o korištenju telefona ("Službeni glasnik BiH", br. 26/14. 81/14, 78/15),
- 7.25. Pravilnik o korištenju sredstava za reprezentaciju ("Službeni glasnik BiH", br. 26/14 i 78/15),
- 7.26. Pravilnik o uvjetima nabavke i načinu korištenja službenih vozila u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 26/14, 81/14, 78/15)
- 7.27. ZAKON O STRANCIMA ("Službeni glasnik BiH", br. 88/15)
- 7.28. ZAKON O AZILU ("Službeni glasnik BiH", br. 11/16)
- 7.29. ZAKON O STATISTICI BOSNE I HERCEGOVINE ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04)

Zakon o državljanstvu od drugog svjetskog rata do danas u BiH

Nakon Drugog svjetskog rata

- Zakon o državljanstvu DFJ, 1945.

<https://advokat-prnjavorac.com>

- Zakon o državljanstvu NRH, 1950.
- Zakon o jugoslav. državljanstvu, 1964.
- Zakon o državljanstvu SRH, 1965.
- Zakon o državljanstvu SFRJ, 1976.
- Zakon o državljanstvu SRH, 1977.

Postupak prijema u državljanstvo Bosne i Hercegovine lica koja se smatraju od naročite koristi za Bosnu i Hercegovinu

Zahtjev za prijem u državljanstvo Bosne i Hercegovine lice koje smatra da je od naročite koristi za Bosnu i Hercegovinu podnosi Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, putem Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

Zahtjev se predaje na Protokol Ministarstva i uz zahtjev se prilažu originali sljedećih dokumenata:

- a) izvod iz matične knjige rođenih;
- b) dokaz o državljanstvu zemlje porijekla;
- c) izvod iz matične knjige vjenčanih, odnosno dokaz o slobodnom bračnom stanju;
- d) dokaz o prijavljenom boravku u Bosni i Hercegovini;
- e) preporuku o tome da je prijem određenog lica od naročite koristi za Bosnu i Hercegovinu od jednog od navedenih subjekata:

- 1) Nadležnog ministarstva Bosne i Hercegovine
- 2) Vanjsko-trgovinske komore Bosne i Hercegovine
- 3) Vlade Federacije Bosne i Hercegovine
- 4) Vlade Republike Srpske
- 5) Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine
- 6) Privredne komore Federacije Bosne i Hercegovine
- 7) Privredne komore Republike Srpske

- 8) Olimpijskog komiteta Bosne i Hercegovine
- 9) Registriranih sportskih saveza na nivou Bosne i Hercegovine

f) dokaze iz kojih proizilazi osnovanost zahtjeva za prijem u državljanstvo Bosne i Hercegovine.

- Uvjerenje o nekažnjavanju u zemlji porijekla
- Uvjerenje o nevođenju krivičnog postupka u zemlji porijekla

Napomene:

- Pravnu važnost u Bosni i Hercegovini, na osnovu važećih bilateralnih ugovora, imaju javne isprave izdate od nadležnih organa u sljedećim državama: Hrvatskoj, Austriji, Belgiji, Bugarskoj, Češkoj, Slovačkoj, Francuskoj, Grčkoj, Italiji, Kipru, Libiji, Mađarskoj, Mongoliji, Poljskoj, Rumuniji, Ruskoj Federaciji, Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji.
- Za dokumente stranih država sa kojima Bosna i Hercegovina nema zaključen bilateralni sporazum o međusobnom priznavanju javnih isprava, potrebna je dodatna nadovjera od strane nadležnih organa (Apostille pečat), uključujući i notarsku punomoć, izjave i prijevode javnih isprava.
- Za dokumenta iz država sa kojima BiH nema zaključen navedeni bilateralni sporazum, niti su te države članice Konvencije o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava od 05.10.1961. godine, potrebna je puna legalizacija stranih dokumenata (nadovjera nadležnih organa strane države sa nadovjerom nadležnog DKP BiH u stranoj državi).
- Ministarstvo civilnih poslova, kao obrađivač predmeta, priprema i kompletira dokumentaciju i predmet prosljeđuje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na odlučivanje o zahtjevu.

POSTUPAK ODRICANJA OD DRŽAVLJANSTVA Bosne i Hercegovine – Primjena od 01.01.2014. g.

Lice koje se odriče od državljanstva Bosne i Hercegovine, daje izjavu o odricanju lično ili putem punomoćnika na pripremljenom obrascu kod Ministarstva civilnih poslova BiH u Sarajevu ili u diplomatsko konzularnim predstavništvima BiH (u daljem tekstu DKP) u inozemstvu.

Uz izjavu o odricanju obavezno se prilaže:

1. Dokaz o posjedovanju državljanstva druge države (uvjerenje o državljanstvu), ili dokaz da mu je zagarantirano sticanje državljanstva druge države (garancija za sticanje državljanstva);
2. Prijava boravka u inozemstvu;

Navedene dokumente potrebno je prevesti na jedan od jezika u službenoj upotrebi u BiH kod ovlaštenog sudskog prevoditelja u BiH ili u inozemstvu – ovjerene kod nadležnog organa, a eventualna punomoć, koja se daje u inozemstvu, ovjerena od strane DKP-a ili kod notara.

3. Izvod iz MKR u Bosni i Hercegovini – rodni list;
4. Uvjerenje o državljanstvu BiH (ne starije od 6 mjeseci);
5. Vjenčani list (za lica koja su sklopila brak);

Rodni list vjenčani list mora da sadrži posljednje podatke upisane u matičnu knjigu;

6. Presudu o razvodu braka (za lica čiji je brak prestao razvodom);
7. Ovjerenu kopiju pasoša BiH (strana sa fotografijom ovjerena od nadležnog DKP-a, od notara, ili od strane nadležnog organa u BiH) ili uvjerenje o neposjedovanju pasoša;
8. Važeću ličnu kartu izdatu u BiH, ili uvjerenje o neposjedovanju lične karte;
9. Uplatnicu od 200 KM za lica koja imaju, odnosno stiču državljanstvo država bivše SFRJ, a za lica koja imaju, odnosno stiču državljanstvo drugih država, uplatnicu od 800 KM administrativne takse po predmetu.

Način uplate pojašnjava se prilikom davanja izjave o odricanju od državljanstva BiH.

Maloljetnom djetetu državljanstvo BiH odricanjem može prestati samo na zahtjev oba roditelja kojima je državljanstvo BiH prestalo odricanjem, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo BiH prestalo odricanjem uz saglasnost drugog roditelja koji je državljanin BiH, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo BiH prestalo odricanjem, ako je drugi roditelj mrtav, ili je izgubio roditeljsko pravo, ili je stranac ili apatrid. Ako je dijete starije od 14 godina neophodan je i njegov pristanak. Ove izjave daju se potpisivanjem na zapisnik kod Ministarstva civilnih poslova BiH ili DKP, ili se uz zahtjev za odricanje prilažu izjave ovjerene kod notara ili u DKP.

Ako je drugi roditelj stranac, za njega se prilaže uvjerenje o državljanstvu druge države, a ako je drugi roditelj umro, za njega se prilaže izvod iz matične knjige umrlih. Ako je jednom

<https://advokat-prnjavorac.com>

roditelju oduzeto roditeljsko pravo prilaže se odluka nadležnog suda o oduzimanju roditeljskog prava. Nije dovoljno ako je presudom o razvodu braka dijete na brigu i staranje dato jednom roditelju.

Posebne napomene:

- Sva lica koja se odriču državljanstva BiH moraju imati određen jedinstveni matični broj.

- Kod lica koja su mijenjala prezime, zaključenjem braka ili na drugi način, vjenčano, odnosno na drugi način promijenjeno prezime, mora biti upisano u rodnom listu i u uvjerenju o državljanstvu BiH.

- U predmetima odricanja putem DKP-a, na propratnom aktu, mora biti popis akata u predmetu odricanja.

PAŽNJA !!!

Na osnovu člana 19. stav 3. Zakona o državljanstvu BiH državljanstvo BiH prestaje osobi kada nadležni organ utvrdi da su ispunjeni potrebni uvjeti i stranci uruči rješenje ili kada rješenje nadležni DKP uputi putem pošte. Cijeneći navedeno prilikom uručenja rješenja o prestanku državljanstva osobi koja posjeduje BiH putnu ispravu, a kojoj prestaje državljanstvo dužna je predati važeću putnu ispravu BiH nadležnom službeniku radi poništenja, odnosno dužna je dostaviti svoju putnu ispravu nadležnom DKP-u prije nego joj DKP uputi rješenja putem pošte.

Stranke koje se lično odriču državljanstva BiH u Ministarstvu civilnih poslova BiH u Sarajevu, a putna isprava BiH im je neophodna radi povratka u inozemstvo, mogu opunomoćiti drugu osobu da kasnije preuzme rješenje o odricanju i preda njihovu putnu ispravu, ili zahtjevati da im se rješenje dostavi putem nadležnog DKP kojem će predati svoju putnu ispravu prilikom uručenje rješenja.

PONOVO STICANJE BiH državljanstva:

Član 12a.

Lice kojem je državljanstvo BiH, radi sticanja ili zadržavanja državljanstva druge države, **prestalo odricanjem ili otpustom, može podnijeti zahtjev za ponovno sticanje državljanstva BiH, ako ispunjava uslove iz člana 9., osim uslova iz stava 1. tač. 1. i 2., samo ako ima**

odobren privremeni boravak najmanje posljednju godinu na teritoriji BiH ili odobren stalni boravak.

SUKCESIJE DRŽAVA OD 1918. DO DANAS NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE I NJIHOV UTJECAJ NA DRŽAVLJANSTVO FIZIČKIH OSOBA

1. SUKCESIJA DRŽAVA I DRŽAVLJANSTVO

Sukcesija kao ustanova međunarodnog prava jest ulaženje neke države u prav- ne odnose druge države, koje nadolazi kao posljedica osnivanja vlasti ili proširenja vlasti te države na području koje je dotada pripadalo drugoj državi.¹

Bečka konvencija o sukcesiji država glede međunarodnih ugovora iz 1978. i Bečka konvencija o sukcesiji država glede državne imovine, arhiva i dugova iz

1983.² jednako određuju pojam “sukcesije država” kao zamjenu jedne države dru- gom što se tiče odgovornosti za međunarodne odnose nekog područja.

U svim takvim slučajevima zapravo se povlači (ili posve propada) vlast jedne države, a druga država zasniva svoju vlast na tom području.

Državljanstvo je pravna veza koja povezuje pojedinca i državu dajući mu pravni status državljanina. Osoba koja ima status državljanina redovito uživa u svojoj državi sva politička, gospodarska, socijalna, kulturna i građanska prava, odnosno obveze predviđene njezinim ustavom i zakonima. Stranci (strani državljani i osobe bez državljanstva) ne uživaju mnoga od tih prava ili ih mogu koristiti u smanjenom opsegu ili pod određenim dodatnim pretpostavkama ili im se priznaju pod uvjetom uzajamnosti (reciprociteta). Temeljna prava čovjeka za strance danas su proglašena Deklaracijom o pravima čovjeka osoba koje nisu državljani zemlje u kojoj žive³ od 13. prosinca 1985. godine, prema kojoj stranci uživaju prava u svakoj državi u skladu s njezinim zakonodavstvom i njezinim međunarodnim obvezama.⁴

Što se tiče kategorizacije situacija u kojima dolazi do sukcesije država, u načelu se slučajevi sukcesija mogu svrstati u sljedeće osnovne kategorije:⁵

i) oba subjekta međunarodnog prava između kojih se zbiva prijelaz već su otprije postojala i dalje postoje (primjerice, prijelaz dijela talijanskoga državnog područja 1947. u FNRJ),

ii) dotadašnji držatelj područja ne propada, ali se na dijelu područja stvorio novi subjekt međunarodnog prava (primjerice, odcjepljenje od Austro-Ugarske Monarhije i nastanak Države Slovenaca, Hrvata i Srba 1918.),

iii) dotadašnji držatelj propada (nestaje kao subjekt međunarodnog prava), a njegovo područje stječe jedna ili više država koje su postojale od prije (primjerice prestanak postojanja baltičkih država 1940.) te,

iv) dotadašnji držatelj područja ili držatelji područja propadaju (nestaju kao subjekti međunarodnog prava), a njegovo područje, odnosno njihova područja,

stječe novi subjekt međunarodnog prava ili više njih (raspad SFRJ) ili nastaje jedna država od više njih (1918. nastanak Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca).

3. MEĐUNARODNOPRAVNI TEMELJ

Sukcesija države ima za posljedicu niz međunarodnopravnih i privatnopravnih učinaka. Svjesna važnosti posljedica koje sukcesija država za sobom povlači, Opća skupština Ujedinjenih naroda zadužila je Komisiju za međunarodno pravo Ujedinjenih naroda⁶ da razmotri sve učinke sukcesija država te da kodificira i izgradi (progressive development) pravna pravila koja bi regulirala slučajeve sukcesije država.

Do sada je Komisija za međunarodno pravo, iz područja sukcesije država, izradila prijedloge dviju konvencija koje su bile usvojene na diplomatskim konferencijama i otvorene za potpisivanje – Bečka konvencija o sukcesiji država glede međunarodnih ugovora iz 1978., koja je na snazi od 6. studenog 1996. i Bečka konvencija o sukcesiji država glede državne imovine, arhiva i dugova iz 1983., koja još nije stupila na snagu. Republika Hrvatska je država ugovornica obje konvencije i to Bečke konvencije o sukcesiji država glede međunarodnih ugovora iz 1978. na temelju notifikacije o sukcesiji (bivša SFRJ bila je ugovornica te ju je potpisala i ratificirala), a Bečke konvencije o sukcesiji država glede državne imovine, arhiva i dugova iz 1983. na temelju pristupa (akcesije) jer bivša SFRJ, iako potpisnica Konvencije, nije ju bila ratificirala.

Obje konvencije, međutim, reguliraju “javnopravne učinke” sukcesije država jer utvrđuju pravila prema kojima se trebaju rješavati pitanja sukcesije međunarodnih ugovora države prednice na državu ili države sljednice, kao i pitanje sukcesije državne imovine, arhiva i dugova države prednice. Iako je već 1949. godine pitanje državljanstva bilo uključeno u popis tema za raspravu i kodifikaciju pred Komisijom, tada tom pitanju nije bio dan prioritet, već je ostavljeno za neka kasnija razmatranja.⁷

U svjetlu događanja u Istočnoj Europi koja su aktualizirala pitanje sukcesije država Komisija za međunarodno pravo 1993. godine odlučila je uključiti u dnevni red temu “Sukcesija država i njezin učinak na državljanstvo fizičkih i pravnih osoba”. Opća skupština UN-a podržala je odluku Komisije (para. 7 Rezolucije 48/31 od 9. prosinca 1993.) uz napomenu da će se o konačnom obliku

<https://advokat-prnjavorac.com>

u kojem će Komisija izraditi svoju studiju odlučiti nakon što se pripremna studija (preliminary study) predstavi Općoj skupštini. Komisija je kao posebnog izvjestitelja imenovala Vaclava Mikulku, koji je za raspravu pred Komisijom 1995. izradio Prvo izvješće,⁸ a 1996. godine Drugo izvješće.⁹ Na temelju provedenih rasprava i postignutih zaključaka Komisija je odlučila suziti područje istraživanja samo na pitanje državljanstva fizičkih osoba te je predložila Općoj skupštini da primi na znanje dovršetak pripreme studije i zaduži Komisiju za izradu konačne studije (substantive study) pod nazivom “Državljanstvo u odnosu na sukcesiju država”. Opća skupština podržala je navedeni prijedlog Rezolucijom 51/160 od 19. prosinca 1996. ¹⁰

Treće izvješće posebnog izvjestitelja¹¹ bilo je predmet rasprave Komisije 1997. godine. Izvješće je sadržavalo nacrt 25 članaka zajedno s komentarima. Članci su bili podijeljeni u dva dijela: prvi dio pod nazivom “Opća načela glede državljanstva u odnosu na sukcesiju država” i drugi dio pod nazivom “Načela primjenjiva u posebnim slučajevima sukcesije država”. Izvješće je sadržavalo i nacrt preambule te definicije pojmova.¹²

Sukladno svojem Statutu, Komisija je 1997. godine, preko glavnog tajnika UN-a, dostavila državama Nacrt članaka radi davanja primjedaba i stajališta. Države su bile pozvane svoje primjedbe i stajališta dostaviti glavnom tajniku do 1. siječnja 1999.

Kako bi razmotrila tekst Nacrta članaka zajedno s dobivenim komentarima i zapažanjima vlada, Komisija je 1999. godine osnovala posebnu radnu skupinu. Nakon provedene rasprave i na temelju izvješća predsjedatelja radne skupine, Komisija je uputila Nacrt preambule i ukupno dvadeset i šest članaka na odbor zadužen za izradu teksta nacrta (Drafting Committee). Nakon razmatranja izvješća tog odbora usvojila je Nacrt članaka o državljanstvu fizičkih osoba u odnosu na sukcesiju država, zajedno s komentarom.¹³ Nacrt se sastoji od nacrta preambule i dvadeset i šest nacrta članaka podijeljenih u dva dijela: Dio I. Opće odredbe (članci 1. – 19.) i Dio II. Odredbe koje se odnose na pojedine kategorije sukcesije država (članci 20. – 26.). Cijeneći pristigle komentare država i opće raspoloženje država članica Ujedinjenih naroda u vezi s izradom mogućeg pravno obvezujućeg instrumenta (konvencije) o toj temi, Komisija je odlučila preporučiti Općoj skupštini Ujedinjenih naroda da u obliku deklaracije usvoji Nacrt članaka.¹⁴

Opća skupština je 2000. godine Rezolucijom 55/153 od 2. prosinca 2000. primila na znanje članke i pozvala vlade da uzmu u obzir odredbe koje su sadržane u tim člancima, tamo gdje je to primjereno, kada rješavaju pitanja državljanstva fizičkih osoba u slučaju sukcesije država. U Rezoluciji 59/34 od 2. prosinca 2004. Opća je skupština ponovila svoj poziv vladama te ih ohrabrila da na regionalnoj ili subregionalnoj razini razrade pravne instrumente u vezi s državljanstvom fizičkih osoba u slučaju sukcesije država, posebice radi sprječavanja nastanka osoba bez državljanstva kao posljedice sukcesije država. Države su ujedno pozvane da podnesu komentare o oportunisti izrade pravnog instrumenta, međunarodnog ugovora, koji bi regulirao državljanstvo fizičkih osoba u slučaju sukcesije država. Rezolucijom 63/118 od 15. siječnja 2009. Opća je skupština još jednom obnovila poziv vladama iz ranijih rezolucija te odlučila temu „Državljanstvo fizičkih osoba u odnosu na sukcesiju država,“ ugraditi u privremeni dnevni red šezdeset i šestog zasjedanja Opće skupštine u 2011./2012. godini.

4. SUKCESIJE DRŽAVA NA DRŽAVNOM PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE

Na današnjem državnom području Republike Hrvatske, od 1918. godine do danas, bilo je više slučajeva sukcesija država. Prema vremenskom slijedu, i s obzirom na vrstu (kategoriju), sukcesije država mogle bi se podijeliti na sljedeće skupine, o kojima će u nastavku biti više riječi.

- Raspad Austro-Ugarske Monarhije (1918.) i, istodobno – kao čin (akt) odcjepljenja – osnivanje Države Slovenaca, Hrvata i Srba (29. 10. 1918.). Država Slovenaca, Hrvata i Srba osnovana je nakon Prvog svjetskog rata na područjima bivše Austro-Ugarske Monarhije – Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Vojvodine. Ta je država trajala samo 30 dana, a zatim se ujedinila s Kraljevinom Srbijom.¹⁵

- Ujedinjenje (1.12.1918.) Države Slovenaca, Hrvata i Srba s Kraljevinom Srbijom i osnivanje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca. Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca stvoreno je od Kraljevine Srbije (s državnim područjem Srbije, Crne Gore i Makedonije) i od Države Slovenaca, Hrvata i Srba (s državnim područjem koji se nalazio u sastavu bivše Austro-Ugarske Monarhije – Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine). Prije samog ujedinjenja Vojvodina se priključila

Kraljevini Srbiji te je u njezinu sastavu ušla u Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca. Od 1921. godine (na temelju Vidovdanskog ustava od 28. lipnja 1921.) država se naziva Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, a od 1930. godine (na temelju Ustava od 3. listopada 1930.) Kraljevina Jugoslavija.

- Na početku Drugog svjetskog rata, raspad Kraljevine Jugoslavije i, na kraju Drugog svjetskog rata, osnivanje Demokratske Federativne Jugoslavije.

- Prijelaz dijela državnog područja u FNRJ (1947. i 1954.) kao slučaj prijenosa (cesije) državnog područja Italije, odnosno tzv. Slobodnog Teritorija Trsta na Jugoslaviju.

- Raspad SFR Jugoslavije (1991.) i nastanak Republike Hrvatske (8. 10. 1991.).

5. NAČIN RJEŠAVANJA PITANJA DRŽAVLJANSTVA U POJEDINIM SLUČAJEVIMA SUKCESIJE DRŽAVA

5.1. Raspad Austro-Ugarske Monarhije (1918.) i nastanak Države Slovenaca, Hrvata i Srba (29. 10. 1918.); ujedinjenje Države Slovenaca, Hrvata i Srba s Kraljevinom Srbijom u Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca (1. 12. 1918.).

Državljanstvo stanovnika državnog područja Austro-Ugarske Monarhije koje je prešlo pod suverenitet Države Slovenaca, Hrvata i Srba, a kasnije Kraljevstva, odnosno Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (od 1930. Kraljevine Jugoslavije) kao država sljednica, bilo je regulirano i međunarodnim ugovorima i unutarnjim propisima države sljednice.

Od međunarodnih ugovora pitanje državljanstva bilo je rješavano sljedećim mnogostranim i dvostranim međunarodnim ugovorima:

i. Ugovor o miru s Austrijom, potpisan u Saint Germain-en-Layeu 10. rujna

1919.16 (u nastavku: Ugovor iz Saint-Germaina),

ii. Ugovor o miru s Ugarskom, potpisan u Trianonu 4. lipnja 1920.17 (u nastavku: Ugovor iz Trianona),

iii. Ugovor između Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevine Italije, potpisan u Rapallu 12. studenog 1920.18 (u nastavku: Rapalski ugovor).

Od unutarnjih propisa bio je mjerodavan zakon Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, donesen radi provedbe prethodno navedenih međunarodnih ugovora:

iv. Zakon o državljanstvu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca iz 1928.19 Stjecanje državljanstva države sljednice bilo je automatsko za osobe koje

su imale zavičajno pravo (pertinenza)²⁰ na teritoriju koji je ranije bio sastavni

dio nekadašnje Austro-Ugarske Monarhije. Te su osobe dobile, s isključenjem austrijskog/ugarskog državljanstva, punopravno državljanstvo one države koja je vršila suverenitet na navedenom teritoriju.²¹

Ipak, određena kategorija stanovnika bila je isključena od automatskog stjecanja državljanstva nove države. To se odnosilo na osobe koje su “nedavno” (nakon 1. siječnja 1910.) stekle pertinenzu na području države Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca:

a. Osobe koje su dobile zavičajno pravo nakon 1. siječnja 1910. na teritoriju prenesenom na državu Srba, Hrvata i Slovenaca, dobivale su srpsko-hrvatsko- slovensko državljanstvo samo pod uvjetom da su za to imale odobrenje države Srba,

Hrvata i Slovenaca.²²

b. Ako odobrenje nije traženo ili je odbijeno, zainteresirani su dobili (ipso facto) punopravno državljanstvo one države koja je vršila suverenost na teritoriju na kojem su prije imali zavičajno pravo (pertinenzu).²³

Pravo na opciju²⁴ bilo je priznato određenim kategorijama stanovnika navedenih područja pa su pravo na individualni (pojedinačni) izbor državljanstva imale:

a. Osobe starije od 18 godina koje gube svoje austrijsko/ugarsko državljanstvo, a punopravno dobivaju jedno novo državljanstvo (na temelju članka 70/61). Te su osobe mogle, za vrijeme od godine dana od stupanja na snagu ovog Ugovora, optirati za državljanstvo one države u kojoj su imale svoje zavičajno pravo prije nego što su dobile zavičajno pravo na prenesenom teritoriju.²⁵

b. Osobe koje su imale zavičajno pravo na jednom teritoriju koji je bio sastavni dio Austro-Ugarske Monarhije i koji se tu razlikuju od većine stanovništva po rasi i po jeziku. Te su osobe mogle, u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Ugovora, optirati za Austriju, Italiju, Poljsku, Rumunjsku, državu Srba, Hrvata i Slovenaca ili državu Čehoslovačku, ovisno o tomu u kojoj je državi stanovništvo iste rase i jezika kao osoba koja optira.²⁶

Sve navedene kategorije stanovnika bile su obvezne, nakon korištenja prava opcije, preseliti se u državu za čije su državljanstvo optirale. Pravo opcije bilo je individualno pravo svakog pripadnika tih kategorija stanovnika.

Nešto drukčija rješenja utvrdio je dvostrani međunarodni ugovor, Rapalski ugovor iz 1920., koji je predvidio posebno povlaštenu kategoriju stanovnika koja nije bila obvezna preseliti se u Italiju nakon što je optirala za talijansko državljanstvo.²⁷ Tu kategoriju stanovnika činili su Talijani koji su do 3. studenog 1918. bili pripadnici teritorija bivše Austro-Ugarske Monarhije, koja je prema ugovorima o miru s Austrijom i s Ugarskom i prema Rapalskom ugovoru priznata kao sastavni dio

Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca. Ti su stanovnici imali pravo opcije za talijansko državljanstvo u roku od godine dana od stupanja na snagu Rapalskog ugovora i bili su oslobođeni obveze prijenosa svojeg domicila (prebivališta) izvan njezina teritorija. To je bilo individualno pravo izbora svakog pojedinca.

Kao što je već spomenuto, pitanje državljanstva bilo je regulirano i unutarnjim pravom države sljednice donesenim, međutim, radi provedbe prethodno navedenih međunarodnih ugovora. Tako je Zakon o državljanstvu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca iz 1928. regulirao pitanja državljanstva na jednak način kao i spomenuti međunarodni ugovori.

Njegov paragraf 53. predvidio je da se na dan stupanja na snagu ovog Zakona državljanima Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca smatraju:

a. osobe koje su na dan ujedinjenja (1. prosinca 1918.) imale državljanstvo bivše Kraljevine Hrvatske i Slavonije (u okviru Austro-Ugarske Monarhije), a nisu to državljanstvo izgubile na temelju odredaba ugovora o miru te

b. osobe kojima je ugovorima o miru priznato državljanstvo Kraljevine (odnosno Kraljevstva, op. p.) Srba, Hrvata i Slovenaca ili su ga na temelju odredaba tih ugovora stekle.

Iz svega navedenog vidljivo je da je opće načelo (kriterij) za stjecanje državljanstva države sljednice bilo “zavičajno pravo” – tzv. *pertinenza* (*ius soli*)

– pripadnost određene osobe određenom području. Prema Zakonu o uređenju zavičajnih odnošaja u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji iz 1880.²⁸ samo hrvatsko-ugarski državljani mogli su postići “u kojoj općini zavičajno pravo” i to samo u jednoj općini. Pravo hrvatske zavičajnosti je među dobrim dijelom hrvatske političke elite kao i među hrvatskim pravnim stručnjacima bilo tumačeno kao vid hrvatskoga državljanstva, odnosno kao element hrvatske državnosti ostvaren u sklopu Hrvat-sko-ugarske nagodbe iz 1868.²⁹

Stjecanje državljanstva države sljednice bilo je u pravilu automatsko (*ex lege*) i *ipso facto* za sve osobe koje su imale zavičajno pravo (*pertinenza*, poveznica čvršća od današnjeg pojma prebivališta). Za one koji su zavičajno pravo stekli nakon 1. siječnja 1910., bilo je potrebno tražiti i dobiti odobrenje Kraljevine (odnosno Kraljevstva, op. p.) Srba, Hrvata i Slovenaca.

Kao iznimka od pravila, a predviđeno in favorem pojedinaca, postojalo je pravo na opciju za drugo državljanstvo od onog koje su automatski stekli i to u trima slučajevima: kada je pojedinac imao zavičajno pravo na nekom drugom području koje je sada pod suverennošću neke druge države, kada se etnički razlikovao od većine stanovništva, a narod kojem pripada stvorio je svoju nacionalnu državu nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije (pravo pripadnika manjine na temelju nacionalnog [etničkog] porijekla), kao i za državljanstvo države kojoj nije dopalo područje nakon održanog plebiscita.

Glede mjera poduzetih u odnosu na izbjegavanje nastajanja dvostrukog državljanstva, valja podsjetiti da su osobe koje su automatski stekle državljanstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca

istodobno izgubile svoje prethodno državljanstvo. Do gubitka prethodnog državljanstva dolazilo je također u slučajevima u kojima stjecanje novog državljanstva nije bilo automatsko, već podvrgnuto prethodnom odobrenju (dozvoli) odnosne države. Jednako tako, osobe koje su se koristile svojim pravom opcije i odlučile se za državljanstvo različito od onog koje su automatski stekle, automatski su izgubile svoje prijašnje (automatski stečeno) državljanstvo.

Istodobno, kad je riječ o sprječavanju nastajanja slučajeva bez državljanstva, odredbama Zakona o državljanstvu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca osigurano je da nitko ne ostane bez državljanstva. Naime, državljanima nove države smatrane su ne samo osobe kojima je državljanstvo automatski priznato ili su ga stekle, već i osobe koje su imale “zavičajno pravo” bivše Kraljevine Hrvatske i Slavonije, kao i druge kategorije osoba na koje upućuje paragraf 53. toga Zakona.

5.2. Raspad Kraljevine Jugoslavije i stvaranje Demokratske Federativne Jugoslavije

Pitanje državljanstva stanovnika državnog područja koje je došlo pod suverenitet Demokratske Federativne Jugoslavije (kao države sljednice) bilo je regulirano internim (nacionalnim) pravnim propisima države sljednice (DFJ/FNRJ): Zakon o državljanstvu Demokratske Federativne Jugoslavije iz 1945.³⁰ (stupio na snagu 28. kolovoza 1945.), poslije izmijenjen i dopunjen kao Zakon o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije iz 1946.³¹ Zakon je stupio na snagu

5. srpnja 1946., a neke njegove odredbe vrijede već od 28. kolovoza 1945., tj. od stupanja na snagu prvotnog teksta, što je izričito istaknuto u prijelaznim i završnim odredbama Zakona.³²

Stjecanje državljanstva DFJ/FNRJ bilo je automatsko za sljedeće kategorije stanovnika:

(a) Prema odredbama članaka 35. i 36. Zakona državljanima FNRJ smatrale su se sve osobe koje su na dan stupanja na snagu Zakona, tj. 28. kolovoza 1945., bile jugoslavenski državljani “prema vrijedećim propisima” (tj. propisima Kraljevine Jugoslavije iz 1928.).

Da bi se riješila pravna praznina nastala nepriznavanjem propisa donesenih nakon 6. travnja 1941., Ministarski savjet (vlada) dobio je ovlast da svojim propisima uredi situacije stjecanja (dakle ne samo utvrđivanja postojanja državljanstva, već konstitutivnog stjecanja *ex tunc*) jugoslavenskoga državljanstva prema Zakonu o državljanstvu Kraljevine Jugoslavije iz 1928., što se odvijalo u razdoblju od 6. travnja 1941. do stupanja novoga zakona na snagu 28. kolovoza 1945.

(b) Državljanstvo FNRJ stječu, ako međunarodnim ugovorima ne bude drukčije riješeno, i sve osobe koje imaju zavičajno pravo, odnosno općinsku pripadnost na područjima koja su ušla u sastav FNRJ prema međunarodnom sporazumu (članak 36.).

(c) Osobe koje po narodnosti pripadaju jednom od naroda FNRJ, a borave na tom području, ako se ne isele s državnog područja FNRJ ili na temelju posebnog propisa ne optiraju za svoje ranije državljanstvo (članak 36.).³³

Slijedom navedenoga vidljivo je da je unutarnjim zakonodavstvom države sljednice bilo predviđeno automatsko stjecanje državljanstva države sljednice za tri kategorije osoba: one koje su imale (bivše) jugoslavensko državljanstvo (države prednice), one koje su imale zavičajno pravo na području koje je došlo pod vlast države sljednice, kao i osobe koje su pripadale jednom od naroda koji su stvorili državu sljednicu, a imale su i boravište na teritoriju države sljednice.

Vodeći računa o činjenici da je u tadašnjim jugoslavenskim poslijeratnim prilikama često bilo teško ili nemoguće ispravama dokazivati jesu li ispunjene pretpostavke da se osoba može smatrati jugoslavenskim državljaninom prema članku

35. Zakona o državljanstvu DFJ/FNRJ, unesena je vrlo važna odredba o presumpciji jugoslavenskog državljanstva. Naime, prema odredbi članka 25., stavka 1. Zakona pretpostavljalo se da je neka osoba državljanin FNRJ: 1. ako po narodnosti pripada jednom od naroda FNRJ, 2. ako se rodila na području FNRJ ili je tu odgojena i

3. ako tu obično boravi. Pod takvim uvjetima osoba nije trebala dokazivati da ima državljanstvo FNRJ jer se ono pretpostavljalo dok se ne bi dokazalo suprotno. Presumpcija je otpadala ako je osoba imala neko strano državljanstvo ili je imala, ali je izgubila, državljanstvo FNRJ ili ako se već pozvala na strano državljanstvo. Međutim, ako se osoba jednom koristila presumpcijom jugoslavenskog državljanstva (primjerice, zatražila i dobila svjedodžbu o državljanstvu FNRJ, zatražila upis u birački popis i sl.), nije se poslije toga mogla više pozivati na neko strano državljanstvo (stvorila se neoboriva pretpostavka da je ta osoba jugoslavenski državljanin). Prema mišljenju autora to je bilo vrlo dobro zakonsko rješenje jer su se s jedne strane građani oslobađali teškog tereta dokazivanja državljanstva, a s druge strane onemogućile su se špekulacije s državljanstvom – da se jednom pozivaju na domaće, a drugi put na strano državljanstvo.

Navedene odredbe valja tumačiti i kao mjeru kojom se nastojao smanjiti broj osoba koje će, u spomenutom slučaju sukcesije, ostati bez državljanstva.

Posebno valja naglasiti da je, u skladu s proklamiranim federativnim načelom državnog uređenja Jugoslavije, u Zakon o državljanstvu bila unesena odredba prema kojoj u novoj državi postoje dvije vrste državljanstva: državljanstvo federacije (savezno državljanstvo) i državljanstvo federalnih jedinica (zemaljska državljanstva, kasnije državljanstva narodne republike). U skladu s načelom jedinstvenosti svaki je državljanin narodne republike istodobno bio i državljanin FNRJ, a svaki državljanin FNRJ bio je i državljanin jedne narodne republike (članak 1., stavak 2. Zakona). Državljanin FNRJ mogao je imati državljanstvo samo jedne narodne republike. Valja napomenuti da je republičko državljanstvo bilo primarno, dok se jugoslavensko presumiralo, odnosno automatski se vezalo uz postojanje republičkoga državljanstva.

Najvažniji izvori republičkoga državljanstva bili su republički zakoni o državljanstvu.³⁴ Određivanje kruga republičkih (zemaljskih) državljanina bilo je teško i složeno političko i pravno pitanje. Naime, to se državljanstvo nije moglo nadovezati na prijašnje stanje jer je bila riječ o institutu koji je bio nepoznat u zakonodavstvu Kraljevine Jugoslavije.

Odlučeno je da kao glavni kriterij određivanja kruga osoba koje stječu republičko (zemaljsko) državljanstvo bude zavičajnost, odnosno članstvo općine. To su bili stari, poznati i priznati, pravni instituti (zavičajnost u Hrvatskoj) koji su stvarali pravnu vezu između građana s određenim užim područjem. Prema članku 37., stavak 1. Zakona o državljanstvu DFJ glavna osnova za određivanje državljanstva zemlje bila je zavičajnost (članstvo općine). Tako su državljanini zemalja postali oni jugoslavenski državljanini koji su na dan 6. travnja 1941. imali zavičajnost odnosno pripadnost pojedinoj općini na području dotične zemlje (mjerodavan je bio upravo dan 6. travnja 1941. jer se nisu uzimale u obzir promjene zavičajnosti (članstvo općine) koje su nastale u vremenu od 6. travnja 1941. do 28. kolovoza 1945.).

Uz određene pretpostavke i u određenom roku, poslije je dana mogućnost državljaninu FNRJ, koji nije želio biti državljanin republike primjenom kriterija zavičajnosti, da ima državljanstvo neke druge republike. Na temelju valjane izjave osobe određivalo se državljanstvo one narodne republike za koju se ta osoba odlučila i to s retroaktivnim djelovanjem. Dopunama Zakona propisano je da će se zakonima republika odrediti na koji će način državljanini FNRJ, koji su već postali državljanini neke druge narodne republike, moći izjasniti o tome da žele biti državljanini druge narodne republike.

Postojali su, međutim, i slučajevi isključenja pojedinih kategorija osoba od državljanstva države sljednice (DFJ/FNRJ). Ti su slučajevi predviđeni u Ugovoru o miru s Italijom iz 1947., a detaljnije su u ovom radu opisani pod slučajem sukcesije države prijenosom (cesijom) talijanskoga državnog područja Jugoslaviji. Svrha takvih odredaba bila je spriječiti ili smanjiti slučajeve dvostrukog državljanstva.

Iz navedenoga je vidljivo da je opći uvjet za stjecanje državljanstva države sljednice (DFJ/FNRJ) bio “državljanstvo bivše države”. Uz to, neke su kategorije osoba za stjecanje novog državljanstva bile određene “zavičajnim pravom” per- tinenza (ius soli), a neke “boravištem” (ius soli) u vezi s “nacionalnim (etničkim) porijeklom” (pripadnost jednom od naroda koji su tvorili FNRJ).

5.3. Prijelaz dijela državnog područja u FNRJ (prijenos [cesija] državnog područja) odvijao se dva puta: 1947. kada je državno područje preneseno prema Ugovoru o miru s Italijom i 1954. kada je dio, tzv. Slobodnog Teritorija Trsta (državno područje određeno u članku 21. Ugovora o miru s Italijom) prenesen na FNRJ.

Državljanstvo stanovnika državnog područja koje je preneseno pod suverenitet države sljednice (FNRJ) bilo je određeno u mnogostranim i dvostranim međunarodnim ugovorima i u nacionalnim propisima države sljednice (FNRJ).

Jugoslavija je sklopila nekoliko međunarodnih ugovora koji su se odnosili na pitanje državljanstva:

i. Ugovor o miru s Italijom, Pariz, 10. veljače 1947.

miru s Italijom),

(dalje u tekstu: Ugovor o

ii. Sporazum između FNRJ i Talijanske Republike o uređenju izvjesnih pitanja koja se odnose na opcije, Rim, 23. 12. 1950.,³⁶

iii. Memorandum o suglasnosti između Vlade Italije, Ujedinjene Kraljevine, Sjedinjenih Država i Jugoslavije o Slobodnom Teritoriju Trsta, London, 5. 10.

1954.³⁷ i

iv. Ugovor između SFRJ i Republike Italije, Osimo (Ancona), 10. 11. 1975. (Osinski sporazumi).³⁸

FNRJ je (kao država sljednica) podrobnije i provedbeno riješila pitanja stjecanja državljanstva koja su ugovorena u međunarodnim ugovorima i to u sljedećim internim (nacionalnim) pravnim propisima:

i. Zakon o državljanstvu osoba na području pripojenom FNRJ po Ugovoru o miru s Italijom od 6. 12. 1947.³⁹ te

ii. Pravilnik o opciji s područja pripojenog FNRJ po Ugovoru o miru s Italijom od 24. 12. 1947.⁴⁰

U spomenutim slučajevima sukcesije, prijenosa dijela državnog područja iz 1947. i 1954., primjenjivana su različita rješenja glede stjecanja državljanstva i s obzirom na automatsko stjecanje državljanstva države sljednice i na pravo na izbor državljanstva (pravo na opciju) te su u nastavku prikazana odvojeno.

U slučaju prijenosa državnog područja po Ugovoru o miru s Italijom iz 1947. bilo je predviđeno automatsko stjecanje državljanstva FNRJ za sve osobe talijanskoga državljanstva koje su na dan 10. lipnja 1940. imale prebivalište (domicil) na području koje je pripojeno teritoriju FNRJ, kao i za njihovu djecu rođenu poslije tog dana. Te su osobe stekle savezno državljanstvo FNRJ danom stupanja na snagu Ugovora o miru (15. rujna 1947.).⁴¹

Navedene su osobe automatski stekle savezno državljanstvo FNRJ i republičko državljanstvo i to one narodne republike na čijem su području imale prebivalište na dan 10. lipnja 1940.⁴² Osobe koje su imale istu nacionalnu pripadnost kao narod neke druge narodne republike imale su pravo dati izjavu pred nadležnim jugoslavenskim vlastima da žele postati državljaninom one republike čijoj narodnosti pripada. U tom slučaju smatralo se da je ta osoba stekla državljanstvo te druge narodne republike na dan 15. rujna 1947.

Opći uvjeti (kriteriji) za stjecanje državljanstva države sljednice bili su tako posjedovanje “državljanstva” bivše države zajedno s prebivalištem (ius soli).

Određen krug osoba dobio je, međutim, pravo na izbor državljanstva te su pod određenim uvjetima i rokovima opcijom mogle zadržati talijansko državljanstvo. Te su osobe bile izuzete od automatskog stjecanja državljanstva FNRJ i to na sljedeći način: osobe s talijanskim državljanstvom, koje su na dan 10. lipnja 1940. imale prebivalište (domicil) na području koje je pripojeno teritoriju FNRJ, i čiji je razgovorni jezik talijanski, dobile su pravo optirati za talijansko državljanstvo u roku od godine dana od stupanja na snagu Ugovora. Svaka osoba koja je optirala na taj način zadržala je talijansko državljanstvo i nije se uzimalo (tj. fingiralo se) da je stekla državljanstvo države kojoj je ustupljen teritorij (jugoslavensko državljanstvo).⁴³ Kategorija osoba s pravom na opciju bila je tako određena kumulativnim postojanjem “državljanstva”, “prebivališta” i “razgovornog jezika”.

Jugoslavenska vlada mogla je zahtijevati od osoba koje su se koristile pravom opcije da se presele u Italiju u roku od godine dana računajući od dana optiranja.⁴⁴ Pravo na opciju bilo je individualno pravo svake osobe. Podrobnije odredbe o korištenju prava na opciju bile su predviđene u internom zakonodavstvu Jugoslavije i to u Zakonu o državljanstvu osoba na području pripojenom FNRJ po

Ugovoru o miru s Italijom od 6. 12. 1947. i Pravilniku o opciji s područja pripojenog FNRJ po Ugovoru o miru s Italijom od 24. 12. 1947.

Slično pravo na izbor državljanstva (jugoslavenskog – i saveznog i republičkog) bilo je predviđeno za talijanske državljane čiji je razgovorni jezik jedan od jugoslavenskih jezika (hrvatski, slovenski ili srpski), a čije se stalno mjesto boravka nalazi na talijanskom teritoriju. Oni su mogli steći jugoslavensko državljanstvo, ako jugoslavenske vlasti prihvate molbu koju oni podnesu diplomatskom ili konzularnom predstavniku Jugoslavije u Italiji. Jugoslavenska vlada bila je obvezna diplomatskim putem dostaviti talijanskoj vladi popis osoba koje su tako stekle jugoslavensko državljanstvo. Na dan službene dostave popisa osobe navedene u njemu gubile su talijansko državljanstvo. Talijanska vlada mogla je tražiti od tih osoba preseljenje u Jugoslaviju u roku od godine dana računajući od dana spomenute službene dostave.⁴⁵

Iz navedenog proizlazi da je Ugovorom o miru s Italijom bilo predviđeno automatsko stjecanje državljanstva FNRJ (kao države sljednice) za osobe koje su imale prebivalište na ustupljenom teritoriju. Uz savezno, automatski se stjecalo i republičko državljanstvo republike u kojoj je osoba imala prebivalište, s mogućnošću opcije za drugo republičko državljanstvo, ako je osoba imala nacionalnu pripadnost naroda u toj drugoj republici.

Iznimka od automatskog stjecanja odnosila se na osobe koje su imale boravište na ustupljenom području, ali im je razgovorni jezik bio talijanski te su, slijedom toga, imale pravo opcije za talijansko državljanstvo. Ako su se koristile pravom opcije, one nisu stekle talijansko državljanstvo, nego su ga zadržale te se fingiralo da nisu nikada ni stekle jugoslavensko državljanstvo.

Kao što je razvidno iz izloženoga, ugovorena rješenja imala su za cilj i sprječavanje nastanka slučajeva dvostrukog državljanstva ili slučajeva bez državljanstva. Talijanski državljani koji su imali boravište dana 10. lipnja 1940. na prenesenom državnom području stekli su, na dan stupanja na snagu Ugovora o miru s Italijom, savezno državljanstvo FNRJ i državljanstvo odgovarajuće narodne republike. Izbjegnuti su slučajevi osobe bez državljanstva. Međutim, kod talijanskih državljana kojima je govorni jezik bio talijanski i koji su se koristili pravom na opciju uzimalo se da nisu stekli državljanstvo FNRJ te da su zadržali talijansko državljanstvo. Na taj se način izbjeglo stvaranje slučajeva dvojnog državljanstva.

U slučaju sukcesije države glede državnog područja određenog u članku

21. Ugovora o miru s Italijom (tzv. Slobodnog Teritorija Trsta) koji je prenesen (cediran) djelomično Italiji, a djelomično FNRJ 1954., stjecanje državljanstva bilo je određeno na sljedeći način.

Stjecanje državljanstva države sljednice bilo je uređeno Osimskim sporazumima tako da je izrijekom određeno da će se državljanstvo države sljednice steći u skladu s njezinim unutarnjim propisima. Za dio koji je pripao FNRJ mjerodavni su bili, dakle, već ranije doneseni propisi FNRJ. Slijedom navedenoga, sukladno Osimskim sporazumima, a na temelju unutarnjih propisa FNRJ, stjecanje jugoslavenskog državljanstva bilo je automatsko za osobe koje su 10. lipnja 1940. bile talijanski državljani i koje su imale stalno boravište na teritoriju navedenom u članku 21. Ugovora o miru s Italijom iz 1947. (te za njihove potomke rođene nakon tog datuma), ako se stalno boravište tih osoba u trenutku stupanja na snagu ovog Ugovora nalazi na teritoriju FNRJ.⁴⁶

Opći uvjet (kriterij) za automatsko stjecanje državljanstva države sljednice bilo je postojanje “državljanstva” bivše države zajedno sa “stalnim boravištem” (ius soli) te nije bilo slučajeva izuzeća od automatskog stjecanja državljanstva FNRJ.

Osobe koje su iskoristile svoje pravo na iseljenje u Italiju i stjecanje talijanskoga državljanstva bile su otpuštene iz jugoslavenskoga državljanstva (saveznog i republičkog) koji su prethodno automatski stekle.

Pravo na izbor državljanstva, i to posredano, bilo je priznato pripadnicima talijanske manjine na koje se odnosi odredba stavka 1., članka 3. Osimskih sporazuma.⁴⁷ Pravo na izbor državljanstva bilo je omogućeno, posredno, izborom na iseljenje u Italiju, pod uvjetima predviđenim u razmjerni pisama koja su priložena uz Osimske sporazume.⁴⁸ Kategorija osoba s pravom na opciju bila je određena kumulativnim postojanjem “državljanstva”, “stalnog boravišta” (na području određenom člankom 21. Ugovora o miru, tj. na području tzv. Slobodnog Teritorija Trsta) i “pripadnosti manjini”.

Pravo na izbor državljanstva bilo je individualno pravo svakog pojedinca, a ne zajedničko (kolektivno) pravo pripadnika talijanske manjine na tom području. Svaki pripadnik talijanske manjine trebao je izraziti svoju volju za iseljenjem u Italiju i to preko jugoslavenskih vlasti. Talijanske vlasti su zatim, nakon ispitivanja statusa svakog pojedinog podnositelja zahtjeva, izvijestile jugoslavenske vlasti o tome smatraju li podnositelja zahtjeva pripadnikom talijanske manjine i priznaju li mu talijansko državljanstvo. U takvim slučajevima jugoslavenske su vlasti bile obvezne podnositelju zahtjeva dati otpust iz jugoslavenskoga državljanstva. Podnositelj zahtjeva bio je obvezan iseliti se iz FNRJ u roku od tri mjeseca od primitka službene obavijesti o otpustu iz jugoslavenskoga državljanstva. Dan iseljenja smatrao se i danom njegova gubitka jugoslavenskog državljanstva.

Isto takvo pravo bilo je priznato i pripadnicima (raznih) jugoslavenskih manjina koji su bili talijanski državljani i imali 10. lipnja 1940. stalno boravište na dijelu teritorija bivšeg Slobodnog Teritorija Trsta koji je postao talijanski.

Nastanak slučajeva dvostrukog državljanstva ili slučajeva bez državljanstva izbjegnut je na sljedeći način. Talijanski državljani koji su dana 10. lipnja 1940. imali stalno boravište na državnom području koje je pripalo FNRJ automatski su stekli jugoslavensko državljanstvo te se nisu pojavili slučajevi bez državljanstva. S druge strane, pripadnici talijanske manjine koji su se koristili pravom na preseljenje u Italiju te im je priznato talijansko državljanstvo dobivali su otpust od jugoslavenskog (saveznog i republičkog) državljanstva. Tako su izbjegnuti slučajevi dvojnoga državljanstva.

5.4. Raspad Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i nastanak Republike Hrvatske (8. listopada 1991.)

Bivša SFRJ raspala se 1991./1992. godine. Arbitražna komisija, koja je osnovana i počela djelovati u okviru Konferencije o Jugoslaviji pod pokroviteljstvom Europske zajednice (1991. godine) i koja je od kolovoza 1992. godine nastavila djelovati u okviru UN/EZ Konferencije o bivšoj Jugoslaviji, dala je odgovore na niz pravnih pitanja vezanih uz događaje na području tadašnje SFRJ, uključujući o njezinu raspadu i nastanku novih država sljednica.⁴⁹ Tako je u Mišljenju broj 150 utvrdila da je SFRJ “u postupku raspada”, a u Mišljenju broj 851 da je “proces raspada SFRJ ... sada dovršen i

da SFRJ više ne postoji”. Dodatno je istaknuto, u Mišljenju broj 952, da “niti jedna od država sljednica ne može samo za sebe tražiti prava na članstvo koja je prije uživala SFRJ”. Navedeno je stajalište potvrđeno u Rezoluciji Vijeća sigurnosti 777 (1992.)⁵³ koja je “primila na znanje” da je “država, nekada znana pod nazivom SFRJ, prestala postojati”.

U Mišljenju broj 1154 Arbitražna komisija utvrdila je datume sukcesije država za svaku od pet država sljednica bivše SFRJ:

- Republika Hrvatska 8. listopada 1991.
- Republika Slovenija 8. listopada 1991.
- Republika Makedonija 17. studenoga 1991.
- Republika Bosna i Hercegovina 6. ožujka 1992.
- SR Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) 27. travnja 1992.

Nadalje je utvrđeno da su, osim ako se sljednice ne dogovore drukčije, navedeni datumi trenutak kada su državna imovina, arhiva, dugovi i ostala prava bivše SFRJ prešli na pojedinu državu sljednicu.

Republika Hrvatska može se smatrati državom od 25. lipnja 1991. na temelju Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske⁵⁵, koju je donio Sabor Republike Hrvatske zajedno s Deklaracijom o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske.⁵⁶ Međutim, danom sukcesije država, tj. danom kad je Hrvatska preuzela međunarodnu odgovornost za svoje državno područje, smatra se

8. listopada 1991., kako je to potvrdio Sabor Republike Hrvatske svojom Odlukom

i Zaključkom od 8. listopada 1991.⁵⁷ (nakon isteka tromjesečnog roka suspenzije primjene Ustavne odluke, kako je bilo određeno Zajedničkom deklaracijom usvojenom na Brijunima 7. srpnja 1991.). Prihvaćenost 8. listopada 1991. kao dana sukcesije Republike Hrvatske vidljiva je ne samo iz citiranog Mišljenja Arbitražne komisije broj 11, već i iz općeprihvaćene međunarodnopravne prakse sukcesije Republike Hrvatske međunarodnim ugovorima. Depozitari mnogostranih međunarodnih ugovora, nakon notifikacije sukcesije Republike Hrvatske pojedinom međunarodnom ugovoru, smatraju Republiku Hrvatsku njezinom strankom upravo od 8. listopada 1991. Na jednak način pri ugovaranju sukcesije dvostranih međunarodnih ugovora redovito se uzima taj datum kao trenutak od kada se u odnosima između Republike Hrvatske i te druge države primjenjuju svi, ili određeni, ugovori koji su bili na snazi između te države i bivše SFRJ.

Zakoni o državljanstvu bili su među prvim zakonskim aktima donesenim od država sljednica bivše SFRJ.

U Republici Hrvatskoj državljanstvo osoba s područja koje je došlo pod suverenost Republike Hrvatske, odnosno načini i uvjeti stjecanja hrvatskoga državljanstva, regulirani su njezinim unutarnjim zakonodavstvom, Zakonom o hrvatskom državljanstvu.⁵⁸

Zakon o hrvatskom državljanstvu prihvatio je sljedeća rješenja glede stjecanja državljanstva te se hrvatskim državljaninom na dan stupanja Zakona na snagu smatraju sljedeće dvije kategorije osoba:

(a) Hrvatskim državljaninom smatra se osoba koja je to svojstvo stekla po propisima važećim na dan stupanja na snagu ovog Zakona.⁵⁹ Na taj su način sve osobe koje su imale državljanstvo SR Hrvatske automatski stekle državljanstvo Republike Hrvatske. Budući da su svi državljani bivše SFRJ istodobno imali i državljanstvo jedne od republika, ovom se odredbom željelo izbjeći nastajanje osoba bez državljanstva.

(b) Hrvatskim državljaninom smatra se i pripadnik hrvatskoga naroda koji na dan stupanja na snagu ovog Zakona nema hrvatsko državljanstvo, a na taj dan ima prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj, ako da pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom.⁶⁰ U navedenom slučaju potrebno je kumulativno ispunjenje tri uvjeta: pripadnost hrvatskom narodu, prebivalište i pisana izjava da se smatra hrvatskim državljaninom. Takvo stjecanje hrvatskoga državljanstva je *ex tunc*, od dana stupanja na snagu Zakona o hrvatskom državljanstvu.

Nisu postojale iznimke od gore navedenog načela da su te dvije skupine osoba smatrane državljanima Republike Hrvatske od dana stupanja na snagu Zakona o državljanstvu.

Zakon nije predvidio mogućnost opcije. Međutim, svaka osoba koja je stekla hrvatsko državljanstvo na navedeni način mogla je zatražiti primitak u državljanstvo i neke druge države sljednice bivše SFRJ ili bilo koje druge države bez obveze istodobnog gubitka (i. e. oduzimanja) hrvatskoga državljanstva. Ustav Republike Hrvatske⁶¹ određuje da se državljaninu Republike Hrvatske ni pod kojim uvjetima ne može oduzeti hrvatsko državljanstvo (članak 9., stavak 2. Ustava Republike Hrvatske).

Nadalje, osoba koja je rođena na teritoriju Republike Hrvatske, ili koja je u braku s hrvatskim državljaninom i kojoj je odobreno trajno nastanjenje na području Republike Hrvatske, može prirođenjem steći hrvatsko državljanstvo, bez dobivenog otpusta (i. e. odricanja) iz stranog državljanstva.

Zakon o hrvatskom državljanstvu poduzeo je mjere za izbjegavanje nastanka osoba bez državljanstva, odnosno svoja je rješenja temeljio na činjenici da su svi državljani bivše SFRJ istodobno imali i državljanstvo jedne od republika (te ako bi i sve države sljednice omogućile automatsko stjecanje državljanstva osobama koje su imale državljanstvo odgovarajuće republike, ne bi postojale osobe bez državljanstva). Za razliku od prethodno izloženih slučajeva sukcesije na području Republike Hrvatske, hrvatski Zakon o državljanstvu nije poduzeo mjere za izbjegavanje nastanka osoba s dva ili više državljanstva.

Tako se osoba, koja nije imala državljanstvo Republike Hrvatske u bivšoj SFRJ već ima državljanstvo neke druge države, smatra hrvatskim državljaninom, ako je kao pripadnik hrvatskoga naroda s prebivalištem u RH i dala je odgovarajuću izjavu. Pri tomu se ne mora odreći svojeg prethodnog državljanstva. Na sličan način dvostruko ili višestruko državljanstvo mogu steći osobe rođene na teritoriju Republike Hrvatske, ili koje su u braku s hrvatskim državljaninom, ako im je odobreno trajno nastanjenje na području Republike Hrvatske.

6. POKUŠAJI UREĐENJA PITANJA SUKCESIJE DRŽAVLJANSTVA NA MEĐUNARODNOJ RAZINI

6.1. Područje bivše SFRJ (regionalna razina)

U okviru rada Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji bilo je pokušaja pitanje državljanstva osoba s područja bivše SFRJ ugraditi u mnogostrani međunarodni ugovor koji bi uređivao niz pitanja vezanih uz sukcesiju bivše SFRJ i koji bi se sklopio između svih država sljednica. U tom smislu je 1994. godine državama sljednicama podnesen na razmatranje The Draft Treaty Concerning Succession to the Former SFRY, koji je među ostalim predlagao sporazumno

utvrđivanje načela za rješavanje pitanja državljanstva pojedinih država sljednica. Kao osnovno pravilo predloženo je da se svaki državljanin SFRJ, koji je na dan sukcesije odgovarajuće republike bio i državljanin te republike, smatra državljaninom države sljednice koja je nastala iz te republike (članak II.1).⁶² Dakle, kao osnovno načelo za stjecanje državljanstva države sljednice tada je bilo predlagano državljanstvo odgovarajuće republike u državi prednici.

U Ugovoru o pitanjima sukcesije⁶³, koji je potpisan u Beču 29. lipnja 2001. godine, i kojim su države sljednice utvrdile osnove za međusobnu raspodjelu prava, obveza, imovine, dugova, arhive bivše države te načela rješavanja nekih drugih pitanja (kao što su mirovine, zaštita privatnog vlasništva i stečenih prava) ne nalaze se, međutim, odredbe o stjecanju državljanstva fizičkih osoba obuhvaćenih sukcesijom bivše Federacije. Rješavanje tog pitanja tako je ostalo prepušteno zakonodavstvima država sljednica.

6.2. Okrilje Ujedinjenih naroda

U poglavlju 3. ovoga rada prikazani su naponi koji su poduzimani u okrilju Ujedinjenih naroda kako bi se došlo do međunarodno pravno obvezujućeg instrumenta koji bi na globalnoj razini uređivao pitanje državljanstva fizičkih osoba u slučajevima sukcesije država.

Opća skupština je 2000. godine primila na znanje Nacrt članka o državljanstvu fizičkih osoba u odnosu na sukcesiju država (zajedno s komentarom) i pozvala je vlade da uzmu u obzir njegove odredbe, tamo gdje je to primjereno, kada rješavaju pitanja državljanstva fizičkih osoba u slučaju sukcesije država. Poziv je obnovljen i 2004. godine, a potom i 2009. godine, kada su vlade i ohrabrene da na regionalnoj ili subregionalnoj razini razrade pravne instrumente u vezi s državljanstvom fizičkih osoba u slučaju sukcesije država, posebice radi sprječavanja nastanka osoba bez državljanstva kao posljedice sukcesije država. Sada se očekuje da će se navedena tema naći na dnevnom redu zasjedanja Opće skupštine 2011./2012. godine.

Navedeni naponi do sada nisu doveli do usvajanja teksta međunarodnog ugovora, univerzalnog instrumenta, koji bi uređivao pitanje državljanstva fizičkih osoba u slučajevima sukcesije država. Treba vidjeti hoće li Nacrt članka ipak jednom poslužiti kao predložak za izradu univerzalnog međunarodnog ugovora i

hoće li to biti u predloženom ili nešto izmijenjenom sadržaju. Mislimo da određeni važni članci Nacrta ipak ne odražavaju postojeće običajno međunarodno pravo, nego predstavljaju (tek mogući) progresivni razvitak (progressive development)⁶⁴ međunarodnog prava.

U tom kontekstu nije nevažno primijetiti da neke od predloženih odredaba Nacrta članaka u bitnome odstupaju od prevladavajuće prakse država u sukcesiji država krajem 20. stoljeća. Kao primjer navodimo članak 5. Nacrta članaka⁶⁵ pod nazivom “presumpcija državljanstva” kojim se presumira da su osobe koje su imale redovito prebivalište (habitual residence) na državnom području, koje je predmet sukcesije, stekle državljanstvo države sljednice u odnosu na to područje (pod uvjetom da su imale državljanstvo države prednice) od dana sukcesije. U konkretnom slučaju Republike Hrvatske to bi značilo da bi pravo na stjecanje hrvatskoga državljanstva trebali imali svi državljani bivše SFRJ koji su imali prebivalište u Republici Hrvatskoj na dan sukcesije.

U Drugom dijelu pod nazivom “Odredbe koje se odnose na pojedine kategorije sukcesije država” takva se stajališta detaljnije razrađuju i u slučajevima “Raspada države” (odjeljak 3., članci 22. i 23.).⁶⁶ Tako bi svaka država sljednica bila obvezna dodijeliti svoje državljanstvo osobi koja je bila državljanin države prednice, a koja je imala redovito prebivalište na državnom području koje je stekla odnosno država sljednica (članak 22., stavak 1. (a)), a tek se podredno, ako osobe nemaju redovito prebivalište na području koje je zahvaćeno sukcesijom, kao kriterij javlja postojanje odgovarajuće pravne sveze s konstitutivnom jedinicom države prednice koja je postala dio države sljednice (članak 22., stavak 1., (b)(i)) – dakle, državljanstvo odgovarajuće konstitutivne jedinice raspadnute federacije. U treću kategoriju osoba koje bi trebale steći državljanstvo države sljednice ulaze osobe koje su rođene ili su imale zadnje prebivalište na državnom području koje je pripalo odnosnoj državi sljednici (članak 22., stavak 1., (b)(ii)) ili imaju neku drugu odgovarajuću vezu s tom državom sljednicom.

Iz izloženih odredaba vidljivo je da bi država sljednica trebala biti obvezna dati svoje državljanstvo svim državljanima države prednice, neovisno o tomu jesu li bili i državljani odgovarajuće konstitutivne jedinice države prednice (načelo prihvaćeno u hrvatskom zakonodavstvu) ako su imali prebivalište na njezinu području (potparagraf (a)) ili su bili rođeni, odnosno imali posljednje prebivalište na njezinu području (potparagraf (b)) ili neku drugu odgovarajuću vezu. Navedena načela razlikuju se od načela prihvaćenih u zakonodavstvima ne samo Republike Hrvatske, već i ostalih sljednica bivše SFRJ, koje umjesto “državljanstva države prednice” i “prebivališta na teritoriju države sljednice” za automatsko stjecanje državljanstva traže “državljanstvo konstitutivne jedinice”. Ta su zakonodavstva, međutim, bivšim

državljanima države prednice koji imaju prebivalište u određenoj državi sljednici omogućavala lakši (privilegirani) način stjecanja njezina državljanstva (prirođenje).

U komentarima uz rečene članke Komisija obrazlaže zauzeto stajalište dvama razlozima.⁶⁷ Prvi je razlog da je takvo stajalište široko prihvaćeno kod autora te da je takva praksa postojala pri raspadu Austro-Ugarske Monarhije, što prema našem mišljenju nije u potpunosti utemeljeno. U tom se kontekstu poveznica pertinenzna pokušava okarakterizirati kao prebivalište (habitual residence). Mislimo da je pertinenzna bila više od prebivališta – posebna veza pojedinca s određenom općinom

– te je predstavljala “pravo na državljanstvo”. Uz navedeno upozoravamo da pertinenzu nisu uopće mogli dobiti stranci, već je to pravo bilo rezervirano samo za državljane te države. Komisija u komentaru kao dodatni razlog tako prihvaćenom pristupu navodi i interes pojedinaca za stjecanjem državljanstva države u kojoj imaju prebivalište. Pritom napominje da se velik broj osoba u raspadu Češkoslovačke i Jugoslavije koristio pravom stjecanja državljanstva države sljednice na lakši (privilegirani) način, pozivom na prebivalište u toj državi.

U komentaru uz te članke Komisija pri tomu potvrđuje da je u slučaju raspada Češkoslovačke i SFR Jugoslavije kao prevladavajući kriterij prihvaćeno državljanstvo republika koje su bile u sastavu tih federacija, a ne prebivalište, te navodi zakonodavna rješenja koja su prihvatile Slovenija, Hrvatska, BiH, Makedonija, Češka i Slovačka.

Navedene, a moguće i neke druge odredbe iz Nacrta članaka koje zapravo predstavljaju odstupanja od već prihvaćene prakse država, sigurno imaju utjecaja na opću neprihvaćenost Nacrta članaka, odnosno na nesklonost država odlučiti se za “daljnju akciju” izrade pravnog instrumenta, međunarodnog ugovora, koji bi regulirao državljanstvo fizičkih osoba u slučaju sukcesije država.

Kodifikacija međunarodnog prava i progressive development glavni su zadatci Komisije za međunarodno pravo i njima Komisija treba težiti pri izradi nacrta međunarodnopravnih instrumenta kojima bi se uredilo neko područje međunarodnog prava. No, u slučajevima kao što je ovaj može se zapitati je li Komisija ugrađivanjem elemenata u takve nacрте koji odstupaju od već prihvaćene prakse država zaista pogodila progressive development u kojem bi se međunarodno pravo u tom području trebalo razvijati. U primjerima kao što je ovaj razvidno je da takve “novine” u nekom međunarodnopravnom instrumentu mogu odgoditi ili čak trajno onemogućiti postupak usvajanja nekog međunarodnopravnog instrumenta i, konačno, ako jednom i budu usvojene, utjecati na dinamiku njegova stupanja na snagu.

SUDSKA PRAKSA BOSNE I HERCEGOVINE U VEZI SA PITANJIMA BIH DRŽAVLJANSTVA

Član 6. 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 23. tačka 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine

Član 24. tačka 1. Zakona o državljanstvu Federacije BiH

LICU KOJEM JE PRIZNATO DRŽAVLJANSTVO R BiH I PROTIV KOGA JE NADLEŽANOM TUŽILAŠTVU PODNESENA KRIVIČNA PRIJAVA ZBOG OSNOVA SUMNJE DA JE POČINIO KRIVIČNO DJELO U POKUŠAJU, NE MOŽE SE SAMO ZBOG TOGA ODUZETI DRŽAVLJANSTVO BiH I FBiH, JER TA ČINJENICA SAMA ZA SEBE NE PREDSTAVLJA ZAKONSKI OSNOV ZA ODUZIMANJE DRŽAVLJANSTVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-4565/01 od 19.12.2002. g.)

Stjecanje državljanstva BiH zaključivanjem braka

Zakonom o državljanstvu BiH propisano je da strani državljanin, iako ne ispunjava uslove iz člana 8. stav 1. tačka 2. i 3. navedenog zakona, može steći državljanstvo BiH, ako je zaključio brak sa državljanicom R Bosne i Hercegovine.

Brak zaključen isključivo po pravilima i na način propisan Porodičnim zakonom BiH - koji je bio na snazi u vrijeme sticanja državljanstva u konkretnom slučaju, smatra se zakonitim, valjanim i ima pravnu snagu na teritoriji BiH, dok brak zaključen po šerijatskom pravu nema pravnu snagu i nije valjan na teritoriji Bosne i Hercegovine.

<https://advokat-prnjavorac.com>

Iz obrazloženja:

Iz rješenja o sticanju državljanstva Ministarstva za unutrašnje poslove RBiH, od 22. 11. 1994. godine, kojim je tužitelj Al Husein Imada, državljanin Sirije stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine proizilazi da je tužitelj primljen u državljanstvo BiH na osnovu zahtjeva, izjave, kopije PI i izvoda iz MKR, te da je provedenim dokazima u tom postupku utvrđeno da tužitelj ispunjava uslove iz člana 8a Zakona o državljanstvu RBiH („Službeni list RBiH., broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/94 i 15/94). Međutim, iz zahtjeva za sticanje državljanstva, koje je tužitelj podnio 12. 10. 1994. godine putem Ambasade RBiH u Zagrebu proizilazi da tužitelj zahtijeva prijem u državljanstvo iz razloga što je sklopio brak sa državljanicom BiH Softić Zinaidom, te da je učestvovao u Armiji BiH u periodu od 15. 09. 1992. godine do 01. 01. 1993. godine. Činjenice navedene u zahtjevu, a koje su relevantne za sticanje državljanstva, nisu istinite. Nije tačno da je tužitelj u vrijeme podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva bio oženjen sa državljanicom BiH tj. da je bio u braku sa Zinaidom Softić. Brak sa državljanicom BiH tužitelj je zaključio tek 14. 06. 1995. godine, kako to proizilazi iz izvoda MKV Općine Stari Grad Sarajevo od 09.05.2001. godine, koji izvod je tužitelj dostavio ovom sudu u prilogu tužbe. To znači, da u vrijeme podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva (12. 10. 1994. godine), tužitelj nije bio u braku sa državljanicom BiH, odnosno, brak nije bio zaključen kako je to tužitelj u zahtjevu naveo kao relevantnu činjenicu. Budući da je tužitelj prilikom podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva dao izjavu da poštuje Ustav i zakone Bosne i Hercegovine, mogao je i morao znati i biti svjestan da se brak prema zakonima BiH zaključuje isključivo u skladu sa Porodičnim zakonom BiH („Službeni list SRBiH „, broj 21/79 i 44/89 - koji je bio na snazi u to vrijeme), dakle na način propisan ovim zakonom, te da se sklapanje braka po šerijatskim propisima, kako to pogrešno tužitelj navodi, ne smatra valjanim i nema pravnu snagu u BiH. Ova okolnost je relevantna iz razloga što je Zakonom o državljanstvu RBiH („Službeni list R BiH „, broj 18/92, 19/93, 15/94), koji je bio na snazi u vrijeme sticanja državljanstva, bilo propisano da stranac može prirodjenjem steći državljanstvo RBiH, ako je u braku sa državljanicom RBiH. Dakle, za sticanje državljanstva u vrijeme kada je tužitelj podnio zahtjev u kojem je naveo kao relevantnu činjenicu sklapanje braka sa državljanicom BiH, bila je na snazi odredba prema kojoj je uslov za sticanje državljanstva bilo zaključenje braka sa državljanicom BiH, koji uslov u konkretnom slučaju tužitelj nije ispunio i u tom pravcu dao neistinite podatke u zahtjevu.

Iz izloženog slijedi da je pravilan zaključak tužene da tužitelj u zahtjevu za sticanje državljanstva nije naveo istinite činjenice odlučne za ocjenu njegovog statusa i nisu primijenjeni propisi koji su bili na snazi u vrijeme sticanja državljanstva, pa tužitelj neopravdano osporava rješenje tužene zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene zakona.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U-129/07 od 05. 04. 2007. g)

Sticanje državljanstva BiH pripadnošću Oružanim snagama BiH

Član 9. stav 5. Zakona o državljanstvu BiH

Za sticanje državljanstva Bosne i Hercegovne temeljem odredbe člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu BiH, mora biti ispunjen zakonom propisan uslov a to je: da je strani državljanin u momentu sticanja državljanstva BiH imao svojstvo pripadnika Oružanih snaga RBiH.

Iz obrazloženja:

<https://advokat-prnjavorac.com>

U postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno je da je rješenjem broj 07/2-204-3638 od 31.07.1996.godine Ministarstva pravde i opće uprave RBiH tužitelj primljen u državljanstvo RBiH primjenom odredbe člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu RBiH („Službeni list RBiH „, broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/93 i 15/94). Iz razloga ovog rješenja proizilazi da je izvršen uvid u potvrdu o pripadnosti tužitelja Armiji RBiH, ali u rješenju nije naveden period u kojem je tužitelj bio pripadnik Armije RBiH.

U skladu sa odredbama Zakona o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH „, broj 13/99, 6/03, 14/03 i 92/05), osnovana je Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana, pa je odredbom člana 40. stav 1. citiranog zakona, propisano da će ova komisija izvršiti reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana donesenih od 06. aprila 1992. godine do 01. januara 2006.godine.

U konkretnom slučaju, postupajući po naprijed citiranoj odredbi Zakona o državljanstvu BiH, Komisija je razmotrila uslove pod kojim je tužitelj stekao državljanstvo, izvršila uvid u podatke koje je dostavio tužitelj, zatim podatke koji su priloženi u toku postupka, pa je na osnovu provedenih dokaza utvrdila da propisi koji su bili na snazi na teritoriji BiH u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva tužitelju, dakle 31. 07. 1996. godine, nisu pravilno primjenjeni i da tužitelj u skladu sa važećim propisima nije ispunjavao uslove za sticanje državljanstva BiH.

Ovaj zaključak Komisije za reviziju je pravilan. U vrijeme donošenja rješenja kojim je tužitelj stekao državljanstvo BiH (31. 07. 1996. godine), bio je na snazi Zakon o državljanstvu RBiH („Službeni list RBiH „, broj 18/92, 11/93, 27/93,13/94 i 15/94). Odredbom člana 9. stav 5. navedenog zakona, propisano je da pripadnik Oružanih snaga RBiH, koji nije državljanin Republike, stiče državljanstvo BiH prirođenjem iako ne ispunjava uslove iz člana 8. ovog zakona.

Pravilnim tumačenjem navedenog propisa, a polazeći od jezičkog tumačenja, zatim pravog značenja norme, tj. značenja koje propis ima u trenutku donošenja, te imajući u vidu istorijske okolnosti u kojima je propis donesen (ratno stanje), jasno proizilazi da je odredbom člana 9. stav 5. citiranog zakona predviđeno da stranac koji ima status pripadnika Oružanih snaga BiH stiče državljanstvo BiH, bez obzira što nisu ispunjeni uslovi iz člana 8. citiranog zakona. Dakle, za sticanje državljanstva po ovom propisu uslov je da strani državljanin u momentu sticanja državljanstva ima status pripadnika Oružanih snaga BiH. Iz podataka u spisu proizilazi da u vrijeme donošenja rješenja, kojim je tužitelj stekao državljanstvo BiH, tužitelj nije imao svojstvo pripadnika Oružanih snaga BiH, jer je to svojstvo imao samo u periodu od 06. 06. 1992. godine do 13. 12. 1994. godine (potvrda I Korpusa od 01. 09. 1997. godine), što znači da je 13. 12. 1994. godine tužitelju prestalo svojstvo pripadnika Oružanih snaga BiH. Prema tome, u vrijeme sticanja državljanstva BiH tužitelj nije imao status pripadnika Oružanih snaga BiH, pa po ovom osnovu nije mogao steći državljanstvo 31. 07. 1996. godine. Osim toga, rješenje o državljanstvu tužitelja doneseno je u vrijeme kada je bio na snazi Opći okvirni sporazum za mir u BiH. Stupanjem na snagu ovog mirovnog sporazuma, a prema Aneksu 1-A prestale su postojati ranije oružane snage na području cijele BiH, pa su se ugovorne snage obavezale da će izvršiti razoružanje i raspustiti sve naoružane snage, odnosno da će se sve oružane snage povući u područja kasarni - garnizona, a ostale snage koje ne mogu biti smještene u kasarne su demobilisane, odnosno sve osobe koje su pripadale ovim snagama su otpuštene iz službe i neće biti uključene u daljnju obuku i druge vojne aktivnosti. Osim toga, sva strana lica i sve snage koje nisu lokalnog porijekla a koje su bile pravno ili vojno podređene RBiH, Federaciji BiH ili Republici Srpskoj, povlače se sa teritorije BiH, pa su svi stranci - dobrovoljci ili plaćenici bili dužni da napuste teritoriju BiH.

Polazeći od navedenog slijedi, da su nakon zaključenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, oružane snage na području BiH rasformirane, tako da više nisu postojali pripadnici oružanih snaga, pa više nisu postojali posebni

uslovi predviđeni članom 9. stav 5. citiranog Zakona o državljanstvu R BiH za sticanje državljanstva BiH primjenom ovog propisa.

Iz navedenog slijedi da je **Komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana** pravilno zaključila da je tužitelj u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva imao status stranca, pa je bio dužan da napusti teritoriju BiH ili eventualno da traži sticanje državljanstva BiH uz ispunjenje uslova predviđenih članom 8. citiranog zakona.

Polazeći od navedenog pravilno je Komisija primjenila odredbe Zakona o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH „, 4/97 do 82/05), kada je osporenom odlukom odlučila o oduzimanju državljanstva tužitelju primjenom odredbe člana 41. stav 3. i 4. tačka a) i c) citiranog zakona.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U-532/06 od 16. 02. 2007. godine)

Iz obrazloženja:

Apelaciono upravno vijeće je ispitalo zahtjev u skladu sa odredbama člana 53. Zakona o upravnim sporovima BiH, pa je našlo da je zahtjev za preispitivanje sudske odluke neosnovan iz slijedećih razloga:

Vijeće za upravne sporove Suda BiH je postupilo pravilno i zakonito kada je tužiocu odbilo kao neosnovanu, navodeći za to opravdane razloge koje usvaja i apelaciono upravno vijeće. U postupku odlučivanju o upravnom sporu vijeće za upravne sporove je, naime, utvrdilo da je tužilac rješenjem Ministarstva pravde i opće uprave R BiH, broj 07/2-204-3638 od 31. 07. 1996. godine primljen u državljanstvo R BiH primjenom odredbe člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu R BiH („Službeni list R BiH,, broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/93 i 15/94), pozivajući se u obrazloženju na potvrdu o pripadnosti tužioca Armiji R BiH, ali ne navodeći period u kojem je tužilac imao to

svojestvo. Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana, osnovana je odredbama Zakona o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 13/99,6/03, 14/03 i 92/05), sa ovlaštenjem datim u članu 40. stav 1. tog zakona - da izvrši reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana donesenih u periodu od 06. 04. 1992. godine do 01. 01. 2006. godine.

U postupku koji je predhodio donošenju osporenog rješenja Komisija je pravilno zaključila da tužilac, u vrijeme prijema u državljanstvo, u skladu sa važećim propisima nije ispunjavao uslove za sticanje državljanstva BiH, pa je vijeće za upravne sporove Suda BiH, prihvatajući te razloge, pravilno ocijenilo da u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva tužitelju (31. 07. 1996. godine), tužilac nije ispunjavao uslove za sticanje državljanstva BiH, te kao pravilan prihvatilo isti zaključak Komisije za reviziju, sa čime se i apelaciono upravno vijeće slaže. Naime, odredbom člana 9. stav 5. Zakona o državljanstvu R BiH („Službeni list R BiH,, broj 18/92, 11/93, 27/93, 13/04 i 15/94), koji je bio na snazi u vrijeme kada je tužilac stekao državljanstvo, bilo je propisano da pripadnik Oružanih snaga R BiH, koji nije državljanin R BiH, stiče državljanstvo BiH prirodjenjem, iako ne ispunjava uslove iz člana 8. tog zakona. Pravilnim tumačenjem člana 9. stav 5. citiranog zakona, vijeće za upravne sporove, suprotno stavu iz zahtjeva, osnovano zaključuje da je uslov za sticanje državljanstva po ovom propisu da strani državljanin u momentu sticanja državljanstva, ima status pripadnika Oružanih snaga BiH. U postupku je utvrđeno, a što proizilazi i iz podataka u spisu, tužilac u vrijeme donošenja rješenja o sticanju državljanstva BiH (31. 07. 1996. godine), nije imao svojstvo pripadnika Oružanih snaga BiH, jer je to svojstvo imao samo u periodu od 06. 06. 1992. godine do 13. 12. 1994. godine, što je utvrđeno uvidom u potvrdu I Korpusa od 01. 09. 1997. godine. Tužilac, dakle, i prema utvrđenju Komisije i vijeća za upravne sporove u vrijeme sticanja državljanstva 31.

07. 1996. godine nije imao status pripadnika Oružanih snaga BiH, pa po tom osnovu nije ni mogao steći državljanstvo.

Vijeće za upravne sporove ovog suda je u obrazloženju pobijane presude pravilno dalo i tumačenje Opšteg okvirnog sporazuma za mir u BiH i Aneksa 1-A i djelovanje na Oružane snage BiH, koje su nakon zaključenja navedenog Sporazuma rasformirane, i nisu postojali pripadnici Oružanih snaga BiH, pa više nije ni postojala mogućnost za sticanje državljanstva po članu 9. stav 5. citiranog Zakona o državljanstvu. Apelaciono upravno vijeće, suprotno navodima iz zahtjeva, prihvata zaključak Komisije za reviziju odluke o naturalizaciji stranih državljana da je tužilac u vrijeme donošenja rješenja o državljanstvu imao status stranca, te bio dužan da napusti teritoriju BiH ili traži sticanje državljanstva BiH uz uslove iz člana 8. citiranog zakona.

(Presuda Apelacionog upravnog vijeća Suda BiH broj Uv1-2/07 od 20. 03. 2007. godine)

Nadležnost Državne komisije za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana Vijeća ministara BiH

Član 23. tačka 4., 5. i 6. Zakona o državljanstvu BiH

Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana Vijeća ministara BiH, nije stvarno nadležna za oduzimanje državljanstva BiH, iz razloga predviđenih članom 23. tačka 4., 5. i 6. Zakona o državljanstvu BiH, nego je stvarno nadležna za reviziju statusa osoba naturalizirani nakon 06. aprila 1992. godine, a prije 01. januara 2006. godine i za oduzimanje državljanstva u slučajevima koji su taksativno navedeni u članu 23. stav 1. tačka 1., 2. i 3. u vezi sa članom 41. stav 4. navedenog zakona.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je tužitelju oduzeto državljanstvo stečeno rješenjem Ministarstva za unutrašnje poslove RBiH, broj 07/2-204-475 od 28. 03. 1995. godine, iz razloga što je u postupku revizije državljanstva tužena Komisija utvrdila da je tužitelj pravomoćno osuđen presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kž- 222/02 za krivično djelo nabavke vatrenog oružja i presudom Općinskog suda II Sarajevo broj K. 88/01 od 18. 04. 2001. godine, na kaznu zatvora u trajanju od 4 mjeseca uslovno na jednu godinu. Polazeći od ovog utvrđenja, tužena je zaključila da su ispunjeni uslovi propisani članom 23. stav 5. Zakona o državljanstvu BiH, da se tužitelju oduzme državljanstvo, zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu osporenog rješenja.

Ispitujući pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja, ovaj sud je našao da se rješenje temelji na pogrešnoj primjeni zakona i povredi pravila postupka iz člana 22. stav 1. u vezi sa članom 20. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH,, broj 29/02 i 12/04).

Prema odredbi člana 20. Zakona o upravnom postupku stvarna nadležnost za rješavanje u upravnom postupku određuje se po propisima kojima se uređuje određena upravna oblast ili po propisima kojima se određuje nadležnost pojedinih organa. Ni jedan organ ne može preuzeti određenu upravnu stvar iz nadležnosti drugog organa i sam je riješiti, osim ako je to zakonom predviđeno i pod uslovima propisanim tim zakonom (član 22. navedenog zakona).

U konkretnom slučaju Zakonom o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH,, broj 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/04 i 82/05), u članu 40. stav 1. (izmjene objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 82/05),

<https://advokat-prnjavorac.com>

propisano je da se bez obzira na član 30. stav 1. i 2. ovog zakona, osniva Državna komisija za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana (u daljnjem tekstu: Komisija), koja je dužna da u skladu sa ovim zakonom izvrši reviziju statusa osoba naturaliziranih nakon 06. aprila 1992. godine, a prije 01. januara 2006. godine. U odredbi člana 41. stav 1. istog zakona, propisano je da Komisija razmatra status osoba koje su stekle državljanstvo naturalizacijom i da može svojom odlukom oduzeti državljanstvo samo u slučajevima taksativno navedenim u stavu 4. ove odredbe, dakle, u slučaju pod tačkom a) ako propisi koji nisu bili na snazi na području BiH u vrijeme naturalizacije nisu bili primijenjeni ili tačka b) ako je državljanstvo BiH stečeno prijevarenim ponašanjem, lažnim informacijama ili prikrivanjem bilo koje relevantne činjenice ako se takvo ponašanje može pripisati osobi o kojoj se radi, ili tačka c) u slučaju nepostojanja stvarne veze između BiH i državljanina koji uobičajeno ne boravi u BiH ili tačka d) u kojem bilo slučaju iz člana 23. alineja 2. i 3. ovog zakona. Dakle, Komisija je ovlaštena da oduzima državljanstvo prema tački d) stav 4. odredbe člana 41. , kada se radi o odredbi člana 23. citiranog zakona, samo u slučaju alineje 2. i 3. ove odredbe , a ovim alinejama je propisano da se državljanstvo oduzima kada državljanin BiH vrši dobrovoljnu službu u stranim vojnim snagama uprkos pravne zabrane takve službe, i kada je državljanstvo BiH stečeno nakon stupanja na snagu ovog zakona, bez ispunjenja uslova iz člana 9. i 10. istog zakona.

Pravilnim tumačenjem navedenih propisa slijedi, da je stvarna nadležnost i ovlaštenje Komisije da donosi rješenje o oduzimanju državljanstva samo zakonom propisano i u slučajevima taksativno navedenim u odredbi člana 41. stav 4. citiranog zakona, što nadalje, znači da Komisija nema zakonsko ovlaštenje da oduzima državljanstvo iz razloga navedenih u članu 23. alineja 4., 5. i 6. citiranog zakona (izmjene objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 82/05 - član 1.), tj. iz razloga kada je državljanin osuđen u ili van područja BiH pravosnažnom presudom, radi preduzimanja radnji kojima se narušavaju ustavni poredak i sigurnost BiH, ili kada je osuđen radi članstva u organizaciji koja preduzima takve radnje, pod uslovom da takve radnje ozbiljno štete vitalnom interesu BiH (stav 4. člana 23. istog zakona), odnosno kada je državljanin osuđen u ili van područja BiH za krivično djelo koje uključuje krijumčarenje vatrenog oružja i td. (stav 5 . istog

zakona) i kad je državljanin osuđen u ili van BiH za krivično djelo koje proizilazi iz aktivnosti koje se razlikuju od onih iz tačke 4. i 5. ovog člana, a koje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH.

Tužena je prekoračila zakonom propisana ovlaštenja naprijed citirana, time što je osporenim rješenjem tužitelju oduzela državljanstvo zbog toga što je u postupku utvrdila da je tužitelj pravomoćnom presudom suda u BiH osuđen na kazne zatvora, dakle iz razloga navedenih u stavu 5. člana 23. citiranog zakona, pa je time počinjena povreda pravila postupka koja bitno utiče na pravilnost rješenja, jer je odlučivala o oduzimanju državljanstva za koje nije nadležna i ovlaštena u postupku revizije odluka o naturalizaciji. Za oduzimanje državljanstva iz razloga navedenih u članu 23. stav 5. u smislu člana 30. istog zakona nadležno je Ministarstvo civilnih poslova BiH, odnosno kompetentne vlasti entiteta, pa, prema tome, odluku o oduzimanju državljanstva tužitelju iz razloga navedenih u članu 23. stav 5. citiranog zakona može donijeti samo institucija BiH, odnosno **Ministarstvo civilnih poslova BiH**.

(Presuda Vijeća za upravne sporove Suda BiH broj U-10/07 od 19. 06. 2007. godine)

Organ uprave može izdati stranci uvjerenje o podacima i činjenicama o kojima vodi službenu evidenciju ustanovljenu po zakonu ili drugom propisu samo u skladu s podacima iz službene evidencije, što znači: organ uprave ne može izdati uvjerenje o ovim činjenicama u slučaju ako se u evidenciji ne nalaze podaci koje stranka traži, odnosno kada su ti podaci u službenoj evidenciji suprotni onima koje stranka navodi.

Iz obrazloženja:

Zakonom o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 29/02) u odredbi člana 162 stav 3 i 4 propisano je da se uvjerenja i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija moraju izdati u skladu s podacima službene evidencije. Pod službenom evidencijom podrazumijeva se evidencija ustanovljena zakonom ili drugim propisom ili općim aktom institucije koja ima javna ovlaštenja. Prebivalište državljanina je činjenica o kojoj se vodi službena evidencija ustanovljena Zakonom o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/01 i broj: 16/02). Prema odredbama Zakona o prebivalištu i boravištu državljanina BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/01), državljani su obavezni da prijavljuju i odjavljuju prebivalište i boravište u skladu sa ovim Zakonom. Prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta je, dakle, obaveza za sve državljane BiH (član 4 stav 1 i 2 citiranog zakona), a državljani koji se stalno nastani u inozemstvu ili koji u inozemstvu boravi dulje od jedne godine mora objavit svoje prebivalište u Bosni i Hercegovini (član 9 citiranog Zakona).

U konkretnom slučaju u postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno je da je tužitelj zbog odlaska u inozemstvo odjavio prebivalište na navedenoj adresi dana 17.05.1991.godine i o prebivalištu tužitelja za daljnji period ne postoji službena evidencija. Utvrđeno je, nadalje, da je tužitelj u inozemstvu boravio od dana odjavljivanja prebivališta, pa nadalje, tj. duže od godinu dana.

Polazeći od ovog utvrđenja, organi uprave su, pravilnom primjenom odredaba citiranog Zakona o upravnom postupku i naprijed navedenim materijalnim propisima, pravilno odlučili kada su zahtjev tužitelja odbili kao neosnovan. Ovo iz razloga što se u konkretnom slučaju radi o zahtjevu za izdavanje isprave, odnosno uvjerenja o prebivalištu za period za koji u službenoj evidenciji nema podataka o prebivalištu tužitelja. Budući da se radi o činjenici prebivališta o kojoj se vodi službena evidencija utemeljena zakonom, to organi uprave u skladu s citiranim odredbama Zakona o upravnom postupku nisu mogli uvažiti zahtjev tužitelja jer se o prebivalištu može izdati uvjerenje samo saglasno podacima u službenoj evidenciji. To nadalje znači da organi uprave ne mogu izdati uvjerenje o tome da je stranka u određenom periodu imala prebivalište na određenoj adresi ako o tome nema podataka u službenoj evidenciji nadležnog organa, bez obzira što stranka utvrdi da je na navedenoj adresi prebivala, odnosno stanovala. Osim toga, u konkretnom slučaju tužitelj je, kako je to navedeno u tužbi, nakon odjavljivanja prebivališta živio i stanovao u inozemstvu dulje od godinu dana, pa je zakonska obaveza tužitelja bila da odjavi prebivalište (obaveza propisana članom 9 Zakona o prebivalištu i boravištu državljanina BiH). Stoga nema značaja prigovor tužitelja u tužbi da je odjavu prebivališta izvršio samo iz formalnih razloga. Prigovor tužitelja da je odbijanjem njegovog zahtjeva o utvrđivanju prebivališta na navedenoj adresi dovedeno u pitanje njegovo državljanstvo nije osnovan iz razloga što se u konkretnom slučaju nije odlučivalo o državljanstvu tužitelja nego o zahtjevu za izdavanje uvjerenja o prebivalištu na navedenoj adresi, a sve i da je tako, upravni organi nisu mogli izdati tužitelju uvjerenje suprotno službenoj evidenciji. Ukoliko je tužitelj nastanjen u Sarajevu na navedenoj adresi s namjerom da stalno živi i boravi u navedenoj općini, pripada mu pravo, a i obavezan je, da izvrši prijavljivanje prebivališta na navedenoj adresi, iz svega izloženog ovaj sud je primjenom odredbe člana 37 stav 2 Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu presude.

(Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: U-01/04 od 30.04.2004. g)

Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine U 9/11

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 9/11**, rješavajući zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05, 64/08 i 51/09), u sastavu sudaca: Miodrag Simović, predsjednik, Valerija Galić, potpredsjednica, Constance Grewe, potpredsjednica, Seada Palavrić, potpredsjednica, Tudor Pantiru, Mato Tadić, Mirsad Ćeman, Margarita Caca-Nikolovska, Zlatko M. Knežević,

na sjednici održanoj 23. septembra 2011. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**.

Utvrđuje se da član 17. i član 39. stav 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09) nisu u skladu sa članom I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, nalaže se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da najkasnije u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja ove odluke uskladi član 17. i član 39. stav 1. **Zakona o državljanstvu Bosne i**

Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09) sa članom I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku iz prethodnog stava obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i u „Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Bakir Izetbegović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 25. maja 2011. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu Bosne

<https://advokat-prnjavorac.com>

i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09)-(u daljnjem tekstu: Zakon o državljanstvu).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predstavnički dom) i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) zatraženo je 3. juna 2011. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Predstavnički dom je 22. jula 2011. godine Ustavnom sudu dostavio mišljenje o zahtjevu za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu, a Dom naroda je svoje mišljenje dostavio 29. jula 2011. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, mišljenja Predstavničkog doma i Doma naroda su dostavljena podnosiocu zahtjeva 23. jula 2011. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

5. Podnosilac zahtjeva smatra da odredbe čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu nisu u saglasnosti sa članom I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. u vezi sa članom 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

6. Podnosilac zahtjeva je naveo da je, u odnosu na ustavne garancije iz člana I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, jasna intencija ustavotvorca **da se omogući zaštita stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine**, kako je to utvrđeno u članu I/7.b) u kojem **se izričito navodi da nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva**. Također je istakao da je istim članom dalje **zagarantirano da niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine ili entiteta prema bilo kojem osnovu kao što su spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status**. Navedena ustavna odredba, kako je naglasio podnosilac zahtjeva, zabranjuje lišavanje stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine, uključujući zabranu diskriminacije prema bilo kom osnovu, te uključujući korištenje pojma «bilo koji drugi status». U konkretnom slučaju navedeni pojam mora i može jedino biti posmatran u svjetlu činjenice **da postoji drugo državljanstvo i evidentno različit status koji imaju državljani Bosne i Hercegovine koji žive u susjednim državama od onih koji žive u državama koje nisu susjedi Bosne i Hercegovine**. Pojam «bilo kojeg drugog statusa», kako dalje navodi podnosilac zahtjeva, može biti posmatran i u odnosu na državljane Bosne i Hercegovine koji žive u Bosni i Hercegovini, a stekli su državljanstvo druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine.

7. Podnosilac zahtjeva je istakao da član I/7.d) Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuje da «državljanima Bosne i Hercegovine **moгу imati državljanstvo druge države** pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV stav 4. tačka (d)». Drugim riječima, kako je dalje istaknuto, ova odredba ne utvrđuje mogućnost lišavanja državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju stjecanja drugog državljanstva, već upravo suprotno. Podnosilac zahtjeva ističe da, polazeći od neprikosновенosti stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine, kako je to utvrđeno u članu I/7.b), moguće je ograničiti mogućnost stjecanja drugog državljanstva, osim originalnog državljanstva Bosne i Hercegovine, a nikako odredbu člana I/7.d) shvatiti kao mogućnost za lišavanje državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju stjecanja drugog državljanstva, jer se

<https://advokat-prnjavorac.com>

ova odredba mora posmatrati u kontekstu odredbe člana I/7.b) i ne može se odvojeno posmatrati i na taj način zanemariti imperativna norma člana I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Mogućnost lišavanja državljanstva Bosne i Hercegovine, u skladu sa tekstom odredbe člana I/7, eventualno bi se mogla primijeniti na oduzimanje naknadno stečenog državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju kada ne postoji bilateralni sporazum, to jeste slično kao pri stjecanju građanskih prava u kojima postoje originarni i derivativni način stjecanja tih prava. Primjenom ovih principa na konkretan slučaj, kako navodi podnosilac zahtjeva, dâ se zaključiti da je moguće oduzeti samo državljanstvo stečeno na «derivativni» način ukoliko ne postoji bilateralni sporazum, a ni u kom slučaju, primjenom člana I/7.b) koji to izričito zabranjuje, **oduzeti državljanstvo stečeno na originarni način**, dakle, osnovno (originalno) državljanstvo ili prvostečeno državljanstvo Bosne i Hercegovine.

8. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, shodno navedenom, osporene odredbe Zakona o državljanstvu su suprotne članu I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, jer na arbitraran način omogućavaju lišavanje državljanstva Bosne i Hercegovine suprotno ustavnim garancijama. Navedene ustavne garancije mogu biti shvaćene jedino na način da Ustav Bosne i Hercegovine polazi od jasnog stava u pogledu zaštite svojih državljana, a da je moguće ograničiti druga prava kao što je pravo na stjecanje drugog državljanstva i uvjetovati stjecanje drugog državljanstva postojanjem bilateralnog sporazuma. Svako suprotno razumijevanje ovog člana bi dovelo do kršenja ustavnih prava državljana Bosne i Hercegovine. Zbog svega navedenog, podnosilac zahtjeva smatra da osporeni članovi Zakona o državljanstvu koji, suprotno Ustavu Bosne i Hercegovine, predviđaju mogućnost lišavanja državljanstva Bosne i Hercegovine na protivustavan način krše član I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

9. Podnosilac zahtjeva je, dalje, naveo da osporeni članovi **Zakona o državljanstvu** definiraju najmanje dvije vrste djelovanja države u odnosu na pojedince kada je u pitanju državljanstvo. Prva situacija se odnosi na lica koja mogu zadržati dvojno državljanstvo u slučaju kada postoji bilateralni sporazum između Bosne i Hercegovine i druge države (uglavnom se radi o državama susjedima). Druga situacija se odnosi na lica koja, u skladu sa čl. 17. i 39, ne bi mogla zadržati državljanstvo Bosne i Hercegovine, odnosno status **državljana Bosne i Hercegovine bi im bio oduzet po sili zakona i pored volje da se zadrži originalno državljanstvo**, to jeste **državljanstvo Bosne i Hercegovine**. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, ovakvim zakonskim rješenjima se vjerovatno pretpostavilo da lica koja su stekla druga državljanstva gube interes za zadržavanje originalnog državljanstva, što je potpuno pogrešna i proizvoljna pretpostavka s obzirom na općepoznato protivljenje ove grupe lica da ostanu bez originalnog državljanstva Bosne i Hercegovine.

10. S druge strane, kako navodi podnosilac zahtjeva, vlasti Bosne i Hercegovine nisu, u skladu s jasno izraženim interesom svojih građana, otpočele aktivnosti na sklapanju bilateralnih sporazuma sa državama u kojima se nalazi najveći broj državljana Bosne i Hercegovine koji su

stekli državljanstvo druge države radi omogućavanja da zadrže državljanstvo Bosne i Hercegovine. Pri tome, kako je dalje naglašeno, ne treba izgubiti iz vida da se, uglavnom, radi o građanima koji su napustili BiH usljed ratnih djelovanja devedesetih godina i koji su putem stjecanja drugog državljanstva pokušavali da steknu bilo kakav status u državi u kojoj su se nastanili, kako bi bili u mogućnosti da osiguraju sredstva za svoje i preživljavanje svoje porodice. Neki od tih građana su se i vratili u Bosnu i Hercegovinu, ali su stekli i državljanstvo neke druge države u kojoj su stekli određena prava, u skladu sa stečenim statusom državljanina. Zbog svega navedenog, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, potpuno su nejasni namjera i motiv zakonodavca da oduzme državljanstvo svojim državljanima koji su u međuvremenu stekli i drugo državljanstvo.

11. U konkretnoj situaciji, kako zaključuje podnosilac zahtjeva, više je nego očigledno da su usvajanjem osporenih članova Zakona o državljanstvu građani-državljeni Bosne i Hercegovine nastanjeni u zemljama sa kojima Bosna i Hercegovina nema zaključene bilateralne sporazume ili građani-državljeni Bosne i Hercegovine koji su nastanjeni u Bosni i Hercegovini, a stekli su i državljanstvo neke druge države koja nije susjed BiH, dovedeni u nepovoljniju situaciju od onih građana-državljana Bosne i Hercegovine koji su stekli državljanstvo zemlje sa kojom Bosna i Hercegovina ima potpisane ovakve sporazume. Takvo postupanje, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, jasno ukazuje da je riječ o analognoj situaciji i različitom tretmanu ove grupe građana s obzirom na to da državni organi ne djeluju s ciljem sklapanja bilateralnih sporazuma sa drugim državama u kojima žive građani Bosne i Hercegovine na koje se osporeni članovi odnose.

12. Podnosilac zahtjeva je naveo da, prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, van zemlje živi više od 1.350.000 lica koja vode porijeklo iz Bosne i Hercegovine, što u odnosu na broj stanovnika u zemlji predstavlja jednu trećinu njene ukupne populacije. Istovremeno, kako je dalje istaknuto, Svjetska banka procjenjuje da je 2005. godine broj emigranata sa prostora Bosne i Hercegovine iznosio 1.471.594, što čini 37,7 procenata ukupne bosanskohercegovačke populacije. Ukoliko se sa navedene liste izuzmu države s kojima je zaključen bilateralni sporazum, Kraljevina Švedska, Srbija, Crna Gora i Republika Hrvatska (iako ni sa Republikom Hrvatskom nije zaključen bilateralni sporazum), navedeni broj bi se smanjio za oko 250.000 građana BiH. Međutim, kako je zaključio podnosilac zahtjeva, sasvim je izvjesno da bi najmanje 1.000.000 državljana Bosne i Hercegovine bilo oštećeno primjenom osporenih odredaba.

13. Podnosilac zahtjeva smatra da Vijeće ministara nije bilo djelotvorno u preduzimanju aktivnosti na zaključivanju bilateralnih sporazuma, kada se ima u vidu da je Bosna i Hercegovina zaključila samo jedan bilateralni sporazum (sa Kraljevinom Švedskom), u odnosu na države koje nisu susjedi BiH radi stvaranja uvjeta kojima bi se osigurala zaštita državljana Bosne i Hercegovine u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Osim toga, činjenica da Vijeće ministara nije, u skladu s zakonskom obavezom, zaključilo niti bilateralni sporazum sa Republikom Hrvatskom, kao susjednom državom, govori koliko su bile aktivne državne vlasti u zaštiti jedne trećine svojih građana, te u poštivanju zakona koje je donio nadležni zakonodavni organ. Konačno, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, s obzirom na iznesene podatke, postavlja se pitanje zbog čega nadležni organi Bosne i Hercegovine nisu, u skladu sa interesom građana, pokrenuli postupak zaključivanja odgovarajućih bilateralnih sporazuma sa navedenim državama, dok se Zakonom o državljanstvu, konkretno članom 39. stav 2, utvrđuje obaveza da samo sa susjednim državama budu zaključeni bilateralni ugovori, i to u roku od šest mjeseci. Na taj način, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, Zakon o državljanstvu drugačije tretira državljanke Bosne i Hercegovine nastanjene u susjednim državama od onih nastanjenih u drugim državama ili čak nastanjenih u Bosni i Hercegovini, ali koji imaju državljanstvo neke druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine. Takvim postupanjem vlasti i primjenom osporenih odredaba zakona, kako je zaključio podnosilac zahtjeva, u januaru 2013. godine će biti izbrisano oko 1.000.000 građana BiH iz spiska državljanstva Bosne i Hercegovine.

14. Podnosilac zahtjeva je istakao da se argumenti za donošenje ovakvog Zakona o državljanstvu, uključujući osporene članove, najčešće svode na specifičnosti Bosne i Hercegovine i njen etnički sastav. S obzirom na etnički sastav građana BiH koji su istog etničkog porijekla kao i

velika većina stanovništva u susjednim državama, tim građanima je data mogućnost da zadrže dvojno državljanstvo, a drugim građanima to pravo je *de facto* uskraćeno zbog nedjelovanja Vijeća ministara. Podnosilac zahtjeva smatra da se takve mjere, koje se nesumnjivo zasnivaju na etničkoj pripadnosti, ne mogu posmatrati u okviru pojma objektivnog i razumnog opravdanja.

15. Konačno, kako je dalje naveo podnositelj zahtjeva, bilo bi potpuno razumljivo i prihvatljivo da država čije je državljanstvo stekao građanin-državljanin Bosne i Hercegovine postavlja uvjete za stjecanje svog državljanstva bilo u vidu odricanja ili otpusta iz originalnog državljanstva, pa da u takvim uvjetima građanin odluči koje će državljanstvo zadržati (kakav je slučaj, naprimjer, u Njemačkoj). Međutim, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, potpuno je neprihvatljivo i diskriminirajuće da država Bosna i Hercegovina onemogućava zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine kao originalnog državljanstva građaninu koji ima volju da svoje originalno državljanstvo i zadrži ukoliko druga država čije je državljanstvo državljanin Bosne i Hercegovine stekao ne postavlja kao uvjet odricanje od originalnog državljanstva. Takvim postupanjem Bosna i Hercegovina vrši diskriminaciju svojih državljanina koji nemaju državljanstvo susjednih država, ali koji su stekli državljanstvo druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine, što je suprotno članu 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, kao i članu II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članu 14. u vezi sa članom 8. Evropske konvencije. Podnositelj zahtjeva smatra da, s obzirom na činjenicu da većina državljanina Bosne i Hercegovine koji su stekli državljanstvo druge države koja nije susjed Bosne i Hercegovine, ukoliko bi se odlučili vratiti u Bosnu i Hercegovinu i zadržati državljanstvo Bosne i Hercegovine, ne bi mogli uživati prava koja proizlaze iz prava na porodični život, jer bi praktično bili dovedeni u situaciju da izgube status i prava koja proistječu iz državljanstva države u kojoj trenutno žive sa svojom porodicom, odnosno na njih je stavljen pretjeran teret za koji ne postoji razumno i objektivno opravdanje.

b) **Odgovor na zahtjev**

16. U dostavljenom mišljenju Predstavnički dom je naveo da je, nakon rasprave o predmetnom zahtjevu, Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma ostala na pozicijama Zakona o državljanstvu sa dva glasa «za», tri glasa «protiv» i jednim glasom «suzdržan». Također je navedeno da su članovi navedene komisije Šefik Džaferović i Saša Magazinović glasali za zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu i da su izdvojili svoje mišljenje.

17. U svom mišljenju Dom naroda je naveo da Ustavnopravna komisija Doma naroda, nakon rasprave o predmetnom zahtjevu, nije donijela nijednu odluku, budući da su za odluku da se ostane na pozicijama Zakona o državljanstvu dva člana glasala «za», jedan član «protiv» i dva su bila «uzdržana», a za odluku kojom se podržava zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu jedan član je bio «za», dva člana su bila «protiv» i dva člana su bila «uzdržana». Dalje je istaknuto da je navedena komisija jednoglasno donijela zaključak da se naloži Vijeću ministara BiH da preduzme aktivnosti na rješavanju problematike sadržane u predmetnom zahtjevu za ocjenu ustavnosti čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu.

IV. Relevantni propisi

18. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Preambula

...Inspirisani Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima,...

Član I/7.

Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje reguliše Parlamentarna skupština, i državljanstvo svakog entiteta koje regulišu sami entiteti, pod uslovom da:

<https://advokat-prnjavorac.com>

b) Nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta, po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.

d) Državljeni Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 4, tačka (d). Lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.

Član II/5.

Izbjegllice i raseljena lica

Sve izbjegllice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu sa Aneksom 7 Opšteg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstava od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.

Član VI/3.

Jurisdikcija

Ustavni sud će podržati ovaj Ustav.

19. **Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima** (*usvojena i proglašena Rezolucijom Ujedinjenih naroda broj 217 (III) od 10. decembra 1948. godine*) u relevantnom dijelu glasi:

Član 15.

Svako ima pravo na državljanstvo.

Niko ne smije samovoljno biti lišen svog državljanstva niti prava da promijeni državljanstvo.

20. **Evropska konvencija o državljanstvu** (Odluka o ratifikaciji Evropske konvencije o državljanstvu, Strazbur, 6. novembar 1997, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine - Međunarodni ugovori“ broj 2/08) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. – Predmet Konvencije

<https://advokat-prnjavorac.com>

Ovom Konvencijom se ustanovljavaju principi i pravila koja se odnose na državljanstvo fizičkih lica i pravila koja regulišu vojne obaveze u slučajevima višestrukog državljanstva sa kojima će unutrašnje pravo država ugovornica morati biti usklađeno.

Član 7. – Gubitak državljanstva ex lege ili na inicijativu države ugovornice

1. Država ugovornica ne smije predvidjeti svojim unutrašnjim pravom gubitak njenog državljanstva ex lege ili na inicijativu te države ugovornice osim u sljedećim slučajevima:

a. dobrovoljno sticanje drugog državljanstva; [...]

Član 15. – Drugi mogući slučajevi višestrukog državljanstva

Odredbe ove Konvencije ne trebaju ograničiti pravo države ugovornice da odredi u svom unutrašnjem pravu da li:

a. njeni državljani koji stiču ili imaju državljanstvo neke druge države zadržavaju njeno državljanstvo ili ga gube;

b. sticanje ili zadržavanje njenog državljanstva podliježe odricanju od ili gubitku nekog drugog državljanstva.

Član 16. – Čuvanje prethodnog državljanstva

Država ugovornica ne treba utvrđivati da je odricanje od ili gubitak drugog državljanstva uvjet za sticanje ili zadržavanje njenog državljanstva u slučaju kada takvo zadržavanje ili gubitak nisu mogući ili se ne mogu razumno zahtijevati.

21. **Zakon o državljanstvu Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09 i 76/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom se uređuju uslovi za sticanje i prestanak državljanstva Bosne i Hercegovine [...] u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine. [...]

Član 5.

Državljanstvo BiH u skladu sa odredbama ovog zakona stiče se:

porijeklom,

rođenjem na teritoriji BiH,
usvajanjem,
putem naturalizacije,
putem međunarodnog sporazuma.

Član 9.

Stranac koji je podnio zahtjev za sticanje državljanstva BiH može steći državljanstvo naturalizacijom ako ispunjava slijedeće uslove:

6) da se odreknu ili na neki drugi način izgube svoje ranije državljanstvo nakon sticanja BiH državljanstva, osim ako bilateralni sporazum iz člana 14. ne predviđa drugačije. Odricanje ili gubitak ranijeg državljanstva se neće zahtijevati ako ovo nije dozvoljeno ili se ne može razumno zahtijevati.

Član 16.

Državljanstvo Bosne i Hercegovine prestaje:

po sili zakona,
odricanjem,
otpustom,
odužimanjem,
međunarodnim sporazumom.

Prestanak državljanstva po sili zakona

Član 17.

Državljanstvo BiH gubi se dobrovoljnim sticanjem drugog državljanstva, ukoliko se ne određuje drugačije bilateralnim sporazumom zaključenim između BiH i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV 4. d) Ustava.

Član 39.

1. Sva lica koja su prije stupanja na snagu ovog zakona dobrovoljno stekla drugo državljanstvo gube državljanstvo BiH, ukoliko se za 15 godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, ne odreknu drugog državljanstva, osim ako nije drugačije određeno bilateralnim sporazumom, odnosno sporazumima. Odricanje državljanstva se ne traži ako to nije dozvoljeno ili se ne može razumno zahtijevati.

2. *Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će predložiti Predsjedništvu sklapanje bilateralnih sporazuma iz stava 1. sa susjednim zemljama u roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.*

V. Dopustivost

22. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, te Pravila Ustavnog suda Ustavnog suda:

Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja prema ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to pitanje:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

23. U odnosu na osporene odredbe Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ističe da, iako odredba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine ne predviđa eksplicitnu nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost zakona ili odredaba zakona Bosne i Hercegovine, supstancionalni pojam ovlaštenja određenih samim Ustavom Bosne i Hercegovine sadrži u sebi titulus Ustavnog suda za takvu nadležnost, a posebno ulogu Ustavnog suda kao tijela koje podržava Ustav Bosne i Hercegovine. Navedeni stav Ustavnog suda u ovakvim slučajevima, putem njegove dosadašnje prakse, jasno ukazuje na to da je Ustavni sud nadležan da ocjenjuje ustavnost zakona, odnosno pojedinih odredaba zakona Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 14/02 od 30. januara 2004. godine, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 18/04).

24. Dalje, predmetni zahtjev za ocjenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona o državljanstvu podnio je član Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Iz navedenog proizlazi da je zahtjev podnio ovlašteni podnosilac iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 17. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev za ocjenu ustavnosti odredaba Zakona o državljanstvu dopustiv, jer ga je podnio ovlašteni podnosilac, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 17. stav 1. Pravila Ustavnog suda u pogledu nedopustivosti.

VI. Meritum

26. Podnosilac zahtjeva navodi da čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu nisu u saglasnosti sa članom I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, osporeni članovi Zakona o državljanstvu nisu u skladu sa navedenim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, jer propisuju gubitak državljanstva Bosne i Hercegovine u slučaju kada nije zaključen bilateralni ugovor o dvojnomo državljanstvu sa državom čije je državljanstvo stečeno. Također,

<https://advokat-prnjavorac.com>

podnosilac zahtjeva smatra da osporene odredbe Zakona o državljanstvu krše pravo na opću zabranu diskriminacije iz navedenog Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te pravo na nediskriminaciju u vezi sa pravom na porodični život državljana Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo i druge države s kojom nije zaključen bilateralni ugovor o dvojnog državljanstvu u odnosu na one koji imaju državljanstvo druge države s kojom je zaključen takav ugovor.

27. U kontekstu ocjene ustavnosti osporenih odredaba čl. 17. i 39. Zakona o državljanstvu, Ustavni sud smatra da je potrebno ukazati na neka načela međunarodnog prava o državljanstvu. S tim u vezi, Ustavni sud ističe da jedan od najznačajnijih izvora u pogledu međunarodnih načela o državljanstvu predstavlja Opća deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine na koju se poziva i u Preambuli Ustava Bosne i Hercegovine. Navedena deklaracija proklamira da: svako ima pravo na državljanstvo, te da niko ne smije samovoljno biti lišen svog državljanstva, niti prava da promijeni državljanstvo.

28. Prema međunarodnim načelima, smatra se da se pitanja državljanstva ubrajaju u unutrašnju (isključivu) nadležnost države. Državljanstvo je pravni odnos javnopravnog karaktera između fizičkog lica i suverene države na osnovu koga to lice ima status državljanina, odnosno pravna veza koja neko lice vezuje za neku državu. Svaka država ima pravo svojim ustavom i zakonima odrediti ko ima pravo na njezino državljanstvo. Država je slobodna da dodijeli svoje državljanstvo kome god hoće i međunarodno pravo je u tome ne ograničava. Dakle, svaka država, kada određuje da li je jedno lice njen državljanin, to vrši na osnovu svojih propisa o državljanstvu i obratno, na osnovu svojih pravnih pravila o državljanstvu ona ne može određivati vezu sa državljanstvom između jednog fizičkog lica i strane države. Iako u međunarodnom pravu nije prihvaćena doktrina o tzv. neraskidivoj privrženosti, koja bi državu sprečavala da neko lice otpusti iz svoga državljanstva suprotno njegovoj volji, u pravilu, izuzetno se dopušta državama da nekoga svog građanina liše državljanstva protiv njegove volje.

29. Kada su u pitanju stjecanje i prestanak državljanstva, u tom pogledu u unutrašnjem pravu ne postoji državna jednoobrazna praksa. Ipak se mogu razabrati, između ostalog, neka osnovna načela: 1) da je diskreciono pravo svake države da odredi ko ima pravo na njezino državljanstvo; 2) da država može predviđati svojim zakonima različite uvjete za primanje u svoje državljanstvo i 3) da država ne može otpustiti iz svog državljanstva neko lice suprotno njegovoj volji. Neke države koje imaju brojno iseljništvo ili svoje etničke pripadnike u susjednim državama svojim zakonima namjerno dopuštaju stjecanje vlastitog državljanstva bez obaveze otpusta iz prijašnjeg državljanstva. Dalje, u sklopu uređenja odnosa država sljednica nastalih raspadom države prethodnice, ponegdje se dvojno državljanstvo nekih lica dopušta kao političko rješenje drugih problema.

30. Ustavni sud, također, ima u vidu da su Evropskom konvencijom o državljanstvu (Odluka o ratifikaciji navedene konvencije u BiH stupila je na snagu 10. marta 2008. godine) ustanovljeni principi i pravila koji se odnose na državljanstvo fizičkih lica i pravila koja reguliraju vojnu obavezu u slučajevima višestrukog državljanstva sa kojima će unutrašnje pravo država ugovornica morati biti usklađeno. Navedena konvencija je potvrdila međunarodno pravilo da je ekskluzivno pravo države da prema svom vlastitom pravu odredi ko su njeni državljani. U članu 7. stav 1. tačka a) navedene konvencije je regulirano da država ugovornica ne smije predvidjeti svojim unutrašnjim pravom gubitak njenog državljanstva *ex lege* osim u slučaju dobrovoljnog stjecanja drugog državljanstva. S druge strane, članom 16. navedene konvencije propisano je da država ugovornica ne treba utvrđivati da je odricanje ili gubitak drugog državljanstva uvjet za stjecanje ili zadržavanje njenog državljanstva u slučaju kada takvo zadržavanje ili gubitak nisu mogući, ili se ne mogu razumno zahtijevati.

31. Međutim, Ustavni sud će ispitati usklađenost osporenih odredaba Zakona o državljanstvu prvenstveno u odnosu na relevantne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, imajući

u vidu svoje ustavne nadležnosti, posebno apostrofirajući prvu rečenicu iz člana VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine koja glasi: „Ustavni sud će podržati ovaj Ustav.“

32. Prvom rečenicom člana I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da nijednom licu neće biti arbitrarno uskraćeno državljanstvo Bosne i Hercegovine. Drugom rečenicom člana I/7.b) Ustava Bosne i Hercegovine propisani su osnovi prema kojim je zabranjeno da se bilo koje lice liši državljanstva Bosne i Hercegovine (spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, rođenje) s tim što Ustavni sud primjećuje da spisak spomenutih osnova nije zaključen s obzirom na to da se navedena rečenica iz Ustava Bosne i Hercegovine završava formulacijom „ili bilo koji drugi status“. Prvom rečenicom člana I/7.d) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da državljani Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države. Drugom rečenicom člana I/7.d) Ustava Bosne i Hercegovine propisano je da lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.

33. Ustavni sud podsjeća na činjenicu da postoji veliki broj državljana Bosne i Hercegovine koji imaju i državljanstvo druge države čak nezavisno od činjenice da li je zaključen bilateralni sporazum o državljanstvu. Nesporno je da su državljanstvo druge države državljani Bosne i Hercegovine stekli, jer im je to omogućavalo zakonodavstvo druge države, što je u skladu sa

međunarodnim principima o državljanstvu da se na osnovu vlastitih pravila ne može određivati veza određenog lica sa drugom državom.

34. Ustavni sud naglašava da će se osporenim zakonskim odredbama (kada počne njihova primjena 1. januara 2013. godine) državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države postaviti uvjet da se odreknu drugog državljanstva ukoliko žele da sačuvaju i državljanstvo Bosne i Hercegovine. Navedeni uvjet se neće postavljati jedino ako je između Bosne i Hercegovine i druge države zaključen bilateralni ugovor o dvojnem državljanstvu.

35. Vodeći se ustavnim principom prema kojem će „podržati ovaj Ustav“, Ustavni sud smatra da je nesporno da je interes Bosne i Hercegovine da zadrži vezu sa svojim građanima kojima je ona država tzv. matičnog ili izvornog državljanstva. Prema mišljenju Ustavnog suda, osporene zakonske odredbe su u koliziji sa navedenim interesom Bosne i Hercegovine. Ustavni sud naglašava da Ustav Bosne i Hercegovine nigdje ne propisuje da će se državljani Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države morati odreći državljanstva druge države ako žele da zadrže (i) državljanstvo Bosne i Hercegovine. Tačno je da Ustav Bosne i Hercegovine propisuje da državljani Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te zemlje. Međutim, Ustav Bosne i Hercegovine, tačnije član I/7.d), nigdje ne propisuje da će se državljani Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države morati odreći državljanstva druge države ukoliko nije zaključen bilateralni ugovor između te države i Bosne i Hercegovine ako žele da zadrže i državljanstvo Bosne i Hercegovine. Osporene zakonske odredbe upravo to propisuju, a tako se - vezivanjem za postojanje bilateralnog ugovora (ukoliko žele da zadrže državljanstvo Bosne i Hercegovine) - državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države postavlja uvjet na koji oni ne mogu utjecati (naprimjer, ukoliko zakonodavstvo određene države ne dozvoljava zaključenje bilateralnog ugovora o dvojnem državljanstvu, ili ne postoje namjera i aktivnost u organima Bosne i Hercegovine nadležnim za zaključivanje bilateralnog ugovora). Kao što je naznačeno u prethodnom dijelu obrazloženja, državljani Bosne i Hercegovine su državljanstvo druge države stekli na osnovu propisa te države i

„nezavisno od toga da li je Bosna i Hercegovina sa tom državom zaključila bilateralni ugovor“ (najočitiji primjer je Republika Hrvatska).

36. Ustavni sud naglašava da je Ustav Bosne i Hercegovine donesen u specifičnim historijskim okolnostima. Donošenje Ustava Bosne i Hercegovine (koji je jedan od aneksa - dodataka - međunarodnog Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini) podudara se sa krajem ratnih djelovanja u Bosni i Hercegovini. Rat u Bosni i Hercegovini je bio osnovni uzrok odlaska u izbjeglištvo velikog broja državljana BiH u druge zemlje (prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, broj izbjeglica koje trenutno žive van Bosne i Hercegovine jednak je trećini njenog predratnog stanovništva). Dakle, nesporno je da je Bosna i Hercegovina država čiji veliki broj predratnog stanovništva živi u drugim zemljama u koje su došli (najvećim dijelom) kao ratne izbjeglice. Činjenica je da su izbjeglice iz Bosne i Hercegovine tražile da dobiju državljanstvo države u koju su došle prvenstveno zbog toga da bi riješile probleme lične i egzistencijalne prirode. Nesporno je da bi primjena osporenih zakonskih odredaba izuzetno otežala povratak ove kategorije izbjeglica u Bosnu i Hercegovinu, jer bi im se oduzelo bh. državljanstvo i time bi u matičnoj zemlji postali strani državljani. Ustavni sud, kao institucija koja će „podržati ovaj Ustav“, apsolutno je siguran da volja ustavotvorca nije bila da izbjeglicama oteža povratak u njihovu domovinu. Stoga, Ustavni sud smatra da se član I/7. Ustava Bosne i Hercegovine mora tumačiti zajedno sa članom II/5. Ustava Bosne i Hercegovine kojim je propisano da sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove u skladu s garancijama prava iz Aneksa 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, koji, između ostalog, radi sigurnog i dobrovoljnog povratka izbjeglih ili prognanih lica, obavezuje strane potpisnice ovog sporazuma na ukidanje zakona i administrativne prakse sa diskriminirajućim namjerama i efektima (član 1. 3.a Aneksa 7).

37. Ustavni sud smatra da volja ustavotvorca nije bila da državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države, a koji žive u Bosni i Hercegovini ili širom svijeta uvjetuje zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine odricanjem od državljanstva druge države, ili postojanjem bilateralnog ugovora između Bosne i Hercegovine i te države. Kao što je već rečeno, nesporan je interes Bosne i Hercegovine da zadrži određenu vezu sa licima kojima je Bosna i Hercegovina država tzv. matičnog ili izvornog državljanstva. Prema tome, Ustavni sud ne vidi niti jedan razlog da se državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo druge države osporenim zakonskim odredbama nameću uvjeti za zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine (u vidu odricanja od državljanstva druge države, ili postojanja bilateralnog ugovora) s obzirom na to da takvi uvjeti ne izražavaju volju ustavotvorca, niti ih propisuju relevantne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud napominje da Ustav Bosne i Hercegovine ne osporava pravo nadležnim organima Bosne i Hercegovine (iz člana I/7. Ustava Bosne i Hercegovine) da reguliraju (propisuju) uvjete u vezi sa državljanstvom, uključujući i oduzimanje ili gubljenje državljanstva Bosne i Hercegovine. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud smatra da uvjeti propisani osporenim zakonskim odredbama za zadržavanje državljanstva Bosne i Hercegovine (odricanje od državljanstva druge države, ili postojanje bilateralnog ugovora) nisu u skladu sa relevantnim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine zbog razloga navedenih u obrazloženju ove odluke.

38. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da član 17. i član 39. stav 1. Zakona o državljanstvu nisu u skladu sa odredbama člana I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine.

39. S obzirom na to da je u samom osporenom zakonu odgođena primjena navedenih neustavnih odredaba, Ustavni sud je odlučio da ih neće ukidati, već će ostaviti primjeren rok, u smislu člana 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda, u kojem je zakonodavac dužan otkloniti utvrđenu neustavnost.

Ostali navodi iz zahtjeva

<https://advokat-prnjavorac.com>

40. U svjetlu zaključka Ustavnog suda o nesaglasnosti odredaba člana 17. i člana 39. stav 1. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine sa odredbama člana I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nije potrebno ispitivati navode podnosioca zahtjeva o tome da osporene odredbe Zakona o državljanstvu nisu u saglasnosti sa članom II/4. u vezi sa članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 8. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

VII. Zaključak

41. Odredbe člana 17. i člana 39. stav 1. Zakona o državljanstvu nisu u skladu sa članom I/7.b) i d) Ustava Bosne i Hercegovine, jer tim ustavnim odredbama nije utvrđeno da će državljani Bosne i Hercegovine biti lišeni tog državljanstva ukoliko imaju i državljanstvo druge države kojeg se nisu odrekli do datuma određenog osporenim zakonom, odnosno ukoliko sa tom državom dvojnog državljanstva Bosna i Hercegovina nije zaključila bilateralni sporazum o državljanstvu.

42. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE

Broj: **11 0 U 002048 10 Uvp**

Banja Luka, 16.2.2011. g.

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrse kao predsjednika vijeća, te Zlatka Kulenovića i Stake Gojković kao članova vijeća, uz sudjelovanje zapisničara M.N, u upravnom sporu po tužbi D. B. iz B. L., ... br. ... (u daljem tekstu: tužilac), protiv rješenja tuženog Ministarstva ... RS, 10.2.2- 204-4/09 od 10.9.2009. g., u predmetu sticanja državljanstva BiH i RS, odlučujući o zahtjevu tužioca za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj 11 0 U 002048 09 U od 10.2.2010. g., u sjednici vijeća održanoj dana 16.2.2011. g., donio je

P R E S U D U

Zahtjev se usvaja, presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj 11 0 U 002048 09 U od 10.2.2010. g. se preinačava tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava.

O b r a z l o z e n j e

<https://advokat-prnjavorac.com>

Pobijanom presudom je kao neosnovana odbijena tuzba protiv osporenog akta, bliže označenoga u uvodu ove presude, kojim je odbijen zahtjev tužioca za utvrđivanje prava na državljanstvo BiH i RS po osnovu ugovora o dvojnomo državljanstvu, uz obrazloženje toga akta: da je u periodu od septembra 2005. g. do novembra 2008. g., na osnovu odredbe člana 21. stav 2. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik RS", broj 36/08, u daljem tekstu: „Zakon o kretanju ...") tužilac kao stranac imao prijavljen bezvezni boravak u Banja Luci ulica [...] br. [...]; da na dan podnošenja zahtjeva (29.12.2008. g.) nije imao prijavljen i odobren boravak na teritoriji BiH i RS, pa da ne ispunjava uslov prijavljenog trogodišnjeg boravka u smislu odredbe člana 1. stav 2. tačka 2. Ugovora o dvojnomo državljanstvu BiH i SRJ („Službeni glasnik BiH", - Međunarodni ugovori, broj 4/03, u daljem tekstu: Ugovor) za traženo utvrđenje prava, uz uputu da se obrati Službi za ..., Terenski centar B. L. radi „regulisanja boravka u BiH i RS, a potom po proteku tri g. odobrenog i neprekidnog boravka podnese novi zahtjev za sticanje državljanstva BiH i RS".

Razlozima obrazloženja pobijane presude, nižestepeni sud je kao valjane prihvatio Činjenice i pravne zaključke tuženog organa, uz stanovište da se ostvareni boravak ne mo.ze sabirati i da se ne radi o kontinuiranom trogodišnjem boravku.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev) od 06.4.2010. g., tužilac osporava njenu zakonitost iz razloga povrede zakona propisanog odredbom člana 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik RS", broj 109/05; u daljem tekstu: ZUS). Predlaže da se zahtjev uvaži i „druga strana obave.ze na poštovanje Ugovora."

Uz dostavljene spise predmeta upravnog postupka, tufoni je dao odgovor na zahtjev, kojim ostaje kod razloga obrazloženja osporenog akta, ustrajavajući na stanovištu da u smislu odredbe člana 1. stav 2. tačka 2. Ugovora, propisani trogodišnji boravak, kao uslov za sticanje državljanstva BiH mora biti neprekinut, a da je tužilac imao prijavljeni boravak prema bezviznom režimu, koji je propisan odredbom člana

21. Zakona o kretanju ... Predlaže da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovor tuženog te ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu odredbe člana 39. ZUS, ovaj sud je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Pravno shvatanje iznijeto u pobijanoj presudi i osporenom aktu da trogodišnji prijavljeni boravak, propisan odredbom člana 1. stav 2. tačka 2. Ugovora, mora biti kontinuiran, nije pravilan.

Na prvom mjestu, nije osnovano pozivanje tuženog organa na odredbe Zakona o državljanstvu BiH i Zakona o državljanstvu Republike Srpske u pogledu duzine trajanja boravka kao stalnog boravka, jer oba zakona predviđaju način sticanja državljanstva BiH i RS i putem međunarodnog ugovora, bez ikakvih blizih odredbaba. Prema tome, u ovoj pravnoj stvari, ispunjenje uslova za sticanje dvojnog državljanstva se cijeni isključivo prema sadržaju odredaba Ugovora. A odredbom člana 1. stav 2. tačka 2. Ugovora je u relevantnom dijelu propisano da je uslov za sticanje državljanstva jedne države ugovornice (u ovom slueaju državljanstvo BiH i RS) i: "... prijavljen boravak najmanje tri g. na teritoriji države ugovornice čije državljanstvo stiče..."

Pravilno je utvrđenje iz upravnog postupka da je u periodu od 2005. g., pa do novembra 2008. g., tužilac imao prijavljen i odobren boravak saglasno odredbi člana 21. Zakona o kretanju ..., te da je zbrajanjem dužine tih boravaka, tužilac ostvario tri g. boravka. Nadalje, jeste riječ o bezviznom režimu prijave i odobrenja boravka, a tužilac jeste stranac, državljanin RS, koji je oslobođen pribavljanja vize za ulazak na teritoriju BiH. Međutim, odredba člana 1. stav 2. tačka

2. Ugovora ne sadrži izričitu odredbu da prijavljeni boravak mora biti neprekidni.

Opšti pravni akt, bez obzira da li je riječ o međunarodnom ugovoru, zakonu, propisu ili drugom aktu, se tumači prema cilju i svrsi koja se njime postiže. Po ocjeni ovog suda, svrha predmetnog Ugovora je sticanje dvojnog državljanstva građana BiH i (sada) RS, pod posebnim uslovima, koji su po svojoj pravnoj prirodi lakši u poređenju sa nacionalnim zakonima o državljanstvu. Jasno je da se taj olakšani način sticanja državljanstva odnosi samo na državljane država ugovornica, a ne i na državljane trećih zemalja. Otuda, ovaj sud nalazi da su države BiH i RS (a u vrijeme zaključenja Ugovora - SRJ), radi omogućavanja svojim državljanima da olakšano steknu državljanstvo druge države ugovornice, ciljano definisale sadržaj odredbe člana 1. stav 2. tačka 2. Ugovora tako da nisu ugovorile kontinuitet trogodišnjeg prijavljenog boravka. Time je postignuta sustina tog uslova, a to je legitimitet boravka stranca u državi - davaocu državljanstva, saglasno nacionalnom zakonu koji uređuje pravnu oblast kretanja i boravka stranaca.

Odredbom člana 51. stav 1. Zakona o kretanju je propisano da se boravkom stranca smatraju: vizni, bezvizni, privremeni te stalni boravak. Prema odredbi stava 2. tog člana, bezvizni boravak je pravo na boravak u BiH stranca koji dolazi iz zemlje bezviznog režima u vremenu iz člana 21. stav 2. istog zakona, a prema odredbi stava

4. istog člana, privremeni boravak je pravo boravka stranca u BiH u vremenu od jedne g., ako nije drugačije određeno odobrenjem boravka. Odobrenje privremenog boravka se izdaje na vremenski period od najviše jedne g. (član 52. stav 4. Zakona o kretanju ...), a produženje se može odobriti, ali samo po istom osnovu po kojem je odobren privremeni boravak čije se produženje traži (stav 6. istog člana).

Bezvizni i privremeni boravak, dakle, nisu apsolutne prirode, u smislu da će se strancu bezuslovno odobriti neki od njih. I jedan i drugi su podložni ocjeni nadležnih vlasti u pogledu toga da li su ispunjeni uslovi za odobravanje jedne ili druge vrste boravka. Nema nikakvog automatizma, jer država uvijek može uskratiti ulaz ili boravak na svojoj teritoriji, ukoliko su ispunjeni uslovi za to uskraćivanje. Nijedan od njih se ne odobrava na neprekidno vrijeme propisano odredbom člana 1. stav 2. tačka

2. Ugovora, pri čemu se bezvizni boravak odobrava najduže u trajanju propisanim odredbom člana 21. Zakona o kretanju ... Dakle, neizvjesno je da li će boravak biti odobren, a u pogledu privremenog boravka - naročito u kojem trajanju, pogotovo ukoliko se radi o zahtjevu za produžavanje privremenog boravka. Prema tome, kada je riječ o privremenom boravku, realna je mogućnost da strancu ta vrsta boravka ne bude odobrena tri g. za redom, svaki put po godinu dana, bez prekida između perioda odobrenja. Time i privremeni boravak može biti takodje neizvjestan osnov za ispunjenje uslova sticanja dvojnog državljanstva. Otuda je potvrđeno pravno stanovište da je isključivo privremeni boravak pravni osnov ispunjenja uslova iz člana 1. stav 2. Ugovora i suprotno je sadržaju i smislu te Ugovora.

Kod takvog stanja stvari, pobijanom presudom je ostvaren razlog povrede zakona iz člana 35. stav 2. ZUS. Otuda se na osnovu odredaba člana 40. stav 1. i 2. istog zakona, zahtjev usvaja i pobijana presuda preinačava tako sto se tužba uvažava i osporeni akt poništava, jer je njime ostvaren razlog poništenja propisan odredbom člana 10. tačka 2. ZUS. U izvršenju ove presude, tuženi je dužan donijeti novi akt bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana primitka ove presude, uz poštovanje pravnog shvatanja ovog suda.

Zapisničar M.N

Predsjednik vijeća Smiljana Mrsa

ZAKON O DRŽAVLJANSTVU BOSNE I HERCEGOVINE

- Prečišćen tekst-

(Službeni glasnik Bosne i Hercegovine: broj: 4/97,13/97,41/02,6/03, 14/03, 76/09)

i

Službeni glasnik BiH broj: 87/13 od 11.11.2013.g.

I POGLAVLJE

Opšte odredbe

Član 1.

Ovim zakonom se uređuju uslovi za sticanje i prestanak državljanstva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: državljanstvo BiH) u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Zakoni o državljanstvu koje donose entiteti moraju biti u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i ovim Zakonom.

Član 2.

Svi državljani Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljem tekstu: entiteti) su samim tim i državljani BiH.

Promjena državljanstva jednog entiteta u državljanstvo drugog entiteta nema uticaja na državljanstvo BiH.

Član 3.

Svi državljani BiH uživaju ista ljudska prava i osnovne slobode kao što je to određeno Ustavom Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustav) i uživace zaštitu ovih prava na čitavoj teritoriji Bosne i Hercegovine, pod istim uslovima i bez obzira na njihovo entitetsko državljanstvo.

Član 4.

<https://advokat-prnjavorac.com>

Državljeni BiH mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni sporazum između BiH i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV 4. d) Ustava.

II POGLAVLJE

Sticanje državljanstva BiH

Opšti principi

Član 5.

Državljanstvo BiH u skladu sa odredbama ovog Zakona stiče se:

1. porijeklom;
2. rođenjem na teritoriji BiH;
3. usvajanjem;
4. putem naturalizacije;
5. putem međunarodnog sporazuma.

Sticanje državljanstva porijeklom

Član 6.

Dijete rođeno nakon stupanja na snagu Ustava stiče državljanstvo BiH porijeklom:

1. čija su oba roditelja bili državljani BiH u vrijeme rođenja djeteta, bez obzira na mjesto njegovog rođenja;
2. čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u vrijeme rođenja djeteta i dijete je rođeno na teritoriji BiH;
3. čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u vrijeme djetetovog rođenja, a dijete je rođeno u inostranstvu, ako bi ono inače bilo bez državljanstva;
4. Ako je rođeno u inostranstvu, a čiji je jedan roditelj bio državljanin BiH u vrijeme djetetovog rođenja, pod uslovom da do vremena kada navršši 23 godine podnese prijavu za evidentiranje državljanstva BiH nadležnom organu.

Sticanje državljanstva rođenjem na teritoriji BiH

Član 7.

Državljanstvo BiH biće dodijeljeno djetetu koje je rođeno ili nađeno na teritoriji BiH nakon stupanja na snagu Ustava i čija su oba roditelja nepoznata ili nepoznatog državljanstva ili bez državljanstva, ili ako je dijete bez državljanstva.

<https://advokat-prnjavorac.com>

Usvojena djeca

Član 8.

Dijete mlađe od 18 godina koje je u potpunosti usvojio državljanin BiH nakon stupanja na snagu Ustava stiče državljanstvo BiH.

Sticanje državljanstva naturalizacijom

Član 9.

Stranac koji je podnio zahtjev za sticanje državljanstva BiH može steći državljanstvo naturalizacijom ako ispunjava sljedeće uslove:

1. da je napunio 18 godina starosti;
2. da ima odobren stalni boravak na teritoriji BiH najmanje tri godine prije podnošenja zahtjeva.
3. da dovoljno poznaje pismo i jezik jednog od konstitutivnih naroda BiH.
4. da mu nije izrečena mjera bezbjednosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljivanja stranaca sa teritorije BiH od strane organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi;
5. da nije osuđivan na izdržavanje kazne za krivična djela sa predomišljajem na duže od tri godine u periodu od 8 godina od podnošenja zahtjeva;
6. da se odreknu ili na neki drugi način izgube svoje ranije državljanstvo prije sticanja BiH državljanstva, osim ako bilateralni sporazum iz člana 14. ne predviđa drugačije. Odricanje ili gubitak ranijeg državljanstva se neće zahtijevati ako ovo nije dozvoljeno ili se ne može razumno zahtijevati.
7. da se protiv njega ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uslova ne može razumno zahtijevati;
8. da ne predstavlja prijetnje po bezbjednost BiH;
9. da ima obezbijeden stalni izvor prihoda u iznosu koji omogućava egzistenciju ili da je u stanju da obezbijedi pouzdan dokaz o finansijskim izvorima za sopstveno izdržavanje;
10. da je izmirio sve poreske ili druge finansijske obaveze;
11. da potpiše izjavu da prihvata pravni sistem i ustavni poredak BiH i
12. da ima važeću garanciju o sticanju državljanstva BiH.

Naturalizacija se neće odobriti, čak ako podnosilac zahtjeva ispunjava opšte uslove za naturalizaciju, ukoliko postoje osnovani razlozi za sumnju da bi se odobrenjem naturalizacije toj osobi ugrozila bezbjednost BiH i javni red i mir, ili ukoliko naturalizacija nije u skladu sa interesima BiH iz nekog drugog razloga utvrđenog na osnovu cjelokupne procjene stanja podnosioca zahtjeva.

Sticanje državljanstva olakšanom naturalizacijom

Član 10.

Bračni drug državljanina BiH - stranac, može steći državljanstvo BiH pod slijedećim uslovima:

1. da je brak trajao najmanje pet godina prije podnošenja zahtjeva i da još uvijek traje u momentu podnošenja zahtjeva;
2. da se odrekne ili na neki drugi način izgubi svoje ranije državljanstvo prije sticanja BiH državljanstva, osim ako to nije drugačije riješeno bilateralnim sporazumom iz člana 14. Odustajanje ili prestanak ranijeg državljanstva se ne zahtijeva ako to nije dopušteno ili se ne može razumno zahtijevati;
3. da ima odobren stalni boravak na teritoriji BiH.
4. da ne predstavlja prijetnje po bezbjednost BiH.

Član 11.

1. Dijete mlađe od 18 godina čiji je jedan roditelj stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine ima pravo da dobije državljanstvo BiH naturalizacijom ako ono ima odobren privremeni ili stalni boravak na teritoriji BiH.

2. Roditelj koji ima državljanstvo BiH može tražiti sticanje državljanstva BiH u ime maloljetnog djeteta u skladu sa stavom 1. ovog člana. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtijeva se njegov pristanak.

Član 11a.

1. Lice bez državljanstva i lice koje ima status izbjeglice može steći državljanstvo BiH, bez ispunjavanja uslova iz člana 9. stav 1. tač. 2., 3., 6., 9. i 10. samo ako u statusu lica bez državljanstva ili izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva.

2. Malodobno dijete lica koje je steklo državljanstvo BiH na osnovu stava 1. ovog člana, ima pravo da dobije državljanstvo BiH, bez ispunjavanja uslova iz člana 9. stav 1. tač. 1., 2., 3., 6., 9. i 10., ako ima status izbjeglice ili odobren privremeni boravak na teritoriji BiH, bez obzira na dužinu borvka.

3. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtijeva se njegov pristanak.

Član 12.

Slijedeća lica imaju pravo da dobiju državljanstvo BiH na osnovu zahtjeva bez ispunjavanja uslova iz člana 9. st. 2 i 6.

1. emigranti koji su se vratili u Bosnu i Hercegovinu,

<https://advokat-prnjavorac.com>

2. prva i druga generacija potomaka lica navedenih u stavu 1. koje su se vratile u Bosnu i Hercegovinu.

Bračni drug lica navedenog u stavu 1. ovog člana, ima pravo na sticanje državljanstva BiH na osnovu molbe bez ispunjavanja zahtjeva iz člana 9. stav 2. ukoliko ispuni uslove člana 10. st. 1. i 2.

Član 12a.

Lice kojem je državljanstvo BiH, radi sticanja ili zadržavanja državljanstva druge države, prestalo odricanjem ili otpustom, može podnijeti zahtjev za ponovno sticanje državljanstva BiH, ako ispunjava uslove iz člana 9., osim uslova iz stava 1. tač. 1. i 2., samo ako ima odobren privremeni boravak najmanje posljednju godinu na teritoriji BiH ili odobren stalni boravak.

Član 13.

Ako se u pojedinačnim slučajevima naturalizacija lica smatra od naročite koristi za Bosnu i Hercegovinu, lice može steći državljanstvo bez ispunjavanja zahtjeva iz člana 9. st. 1., 2. i 6.

Član 14.

U svim slučajevima gdje ovaj zakon propisuje gubitak ranijeg državljanstva osobama koje stiču BiH državljanstvo, takvim osobama će biti dozvoljeno da i dalje zadrže državljanstvo ranije države gdje god je to omogućeno bilateralnim sporazumom između BiH i te države koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine.

III - POGLAVLJE

Prestanak BiH državljanstva

Član 15.

Državljanstvo se ne može izgubiti ako bi osoba koja je u pitanju time ostala bez državljanstva (apatrid), osim u slučaju utvrđenim članom 23. stav 1.

Član 16.

Državljanstvo Bosne i Hercegovine prestaje:

- a) odricanjem,
- b) otpustom,
- c) oduzimanjem,
- d) međunarodnim sporazumom.

Odricanje

<https://advokat-prnjavorac.com>

Čl. 17. i 18. su brisani

Član 19.

1. Građanin koji je napunio 18 godina, koji živi u inostranstvu i ima državljanstvo druge države, ili mu je zagantovano sticanje državljanstva druge države, ima pravo da se odrekne BiH državljanstva.

2. Djetetu koje živi u inostranstvu i ima državljanstvo druge države ili mu je isto zagantovano prestaje državljanstvo BiH odricanjem na zahtjev oba roditelja kojima je državljanstvo BiH prestalo odricanjem, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo prestalo odricanjem uz saglasnost drugog roditelja koji je državljanin BiH, ili na zahtjev jednog roditelja kojem je državljanstvo BiH prestalo odricanjem, ako je drugi roditelj mrtav ili je izgubio roditeljsko pravo ili je stranac ili osoba bez državljanstva ili na zahtjev usvojioca ako mu je prestalo državljanstvo BiH odricanjem i odnos između usvojioca i usvojenog djeteta je odnos potpunog usvojenja. Ako je dijete starije od 14 godina, zahtijeva se njegov pristanak.

3. U slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana, državljanstvo BiH prestaje licu kada nadležni organ utvrdi da su ispunjeni potrebni uslovi iz st. 1. i 2. ovog člana i stranci uruči rješenje o prestanku državljanstva BiH, ili kad joj ga nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo BiH u inostranstvu uputi poštom.

Član 20.

Odluka o odricanju može biti poništena na zahtjev lica koje nije steklo državljanstvo države koja mu je izdala garanciju.

Otpust

Član 21.

Otpust iz BiH državljanstva može biti odobren na osnovu zahtjeva lica koje živi na teritoriji BiH, koje ispunjava slijedeće uslove:

1. da ima 18 godina;
2. da se protiv njega ne vodi krivični postupak zbog učinjenog krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, ili ako je osuđen na kaznu zatvora u BiH, da tu kaznu izdržava;
3. da je izmirio sve nužne doprinose, poreze ili druge zakonske obaveze plaćanja utvrđene pravnosnažnim odlukama nadležnih organa;
4. da je stekao ili mu je zagantovano državljanstvo druge države;
5. da je ispunio svoje vojne obaveze.

Član 22.

Djetetu mlađem od 18 godina koje je steklo, ili kojem je zagantovano sticanje državljanstva druge države, i koje još uvijek živi na teritoriji BiH, prestaje državljanstvo BiH otpustom na zahtjev:

1. oba roditelja čije je državljanstvo BiH prestalo otpustom;
2. jednog roditelja čije je državljanstvo BiH izgubljeno otpustom, ako drugi roditelj nije živ, ili su mu oduzeta roditeljska prava, ili je stranac ili osoba bez državljanstva;
3. jednog roditelja, koji izvršava roditeljske dužnosti i čije BiH državljanstvo je izgubljeno otpustom a drugi roditelj, koji je državljanin BiH, se slaže;
4. usvojitelja ako mu je državljanstvo BiH prestalo otpustom, a odnos između usvojitelja i usvojenog djeteta predstavlja odnos potpunog usvojenja.

Ako je dijete starije od 14 godina, u st. 1., 2. i 3. zahtijeva se njegov pristanak.

Oduzimanje

Član 23.

Državljanstvo BiH može biti oduzeto u sljedećim slučajevima:

1. ako je državljanstvo Bosne i Hercegovine stečeno pomoću prevare, lažnih informacija ili skrivanjem bilo koje relevantne činjenice koja se može odnositi na podnosioca zahtjeva,
2. kada državljanin BiH vrši dobrovoljnu službu u stranim vojnim snagama uprkos pravne zabrane takve službe,
3. kada je državljanstvo BiH stečeno nakon stupanja na snagu ovog zakona, bez ispunjenja uslova iz čl. 9. i 10.
4. kada je državljanin osuđen u ili van područja Bosne i Hercegovine pravosnažnom presudom, radi preduzimanja radnji kojima se narušavaju ustavni poredak i sigurnost BiH, ili kada je osuđen radi članstva u organizaciji koja preduzima takve radnje, pod uslovom da takve radnje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH.
5. kada je državljanin osuđen u ili van područja Bosne i Hercegovine pravosnažnom presudom za krivično djelo koje uključuje krijumčarenje vatrenog oružja, eksploziva, radioaktivnog materijala ili narkotičkih sredstava i psihogenih supstanci; ili ilegalni prevoz i trgovinu materijalima i opremom za proizvodnju oružja ili drugih sredstava masovnog uništenja; ili ilegalni ulazak u BiH, ostanak ili izlasak iz BiH pojedinaca ili grupa; ili organizuje ili učestvuje u trgovini ljudima, pod uslovom da takve radnje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH.
6. kada je državljanin osuđen u ili van područja Bosne i Hercegovine pravosnažnom presudom za krivično djelo koje proizilazi iz aktivnosti koje se razlikuju od onih iz tač. 4. i 5. ovog člana, a koje ozbiljno štete vitalnim interesima BiH.

Datum prestanka

<https://advokat-prnjavorac.com>

Član 24.

Državljanstvo BiH prestaje otpustom, odricanjem ili oduzimanjem, danom dostavljanja rješenja o prestanku državljanstva BiH licu na koje se isto odnosi.

Ako mjesto prebivanja tog lica nije poznato, ili ne može biti potvrđeno, BiH državljanstvo prestaje danom objavljivanja rješenja u Službenom glasniku BiH.

IV - POGLAVLJE

Odnosi između državljanstva BiH i državljanstva entiteta

Član 25.

Za lica koja imaju BiH državljanstvo u skladu sa čl. 6., 7. i 8. smatra se da već imaju državljanstvo jednog od entiteta.

Član 26.

Sve odluke o sticanju i prestanku državljanstva koje donose entiteti ili Bosna i Hercegovina se moraju donijeti u skladu sa čl. 30. i 31. ili sa prelaznim odredbama Poglavlja VII ovog zakona

Član 27.

Lice koje izgubi državljanstvo jednog entiteta, a ne stekne državljanstvo drugog entiteta gubi državljanstvo BiH. Lice koje izgubi državljanstvo BiH istovremeno gubi i državljanstvo entiteta.

Član 28.

1. Dijete koje BiH državljanstvo stiče porijeklom ili potpunim usvojenjem, u skladu sa članom 8., stiče državljanstvo entiteta roditelja ili usvojitelja koji posjeduje BiH državljanstvo.

2. Ako roditelji ili usvojitelji imaju državljanstva različitih entiteta, dijete će:

a. steći državljanstvo entiteta u kojem je rođeno, i

b. ako je rođeno u inostranstvu, dijete će:

i. steći državljanstvo entiteta kako je to dogovoreno među roditeljima, ili

ii. ako dogovor nije postignut, dijete će steći:

- u slučaju sticanja porijeklom, državljanstvo entiteta roditelja koji je u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine upisao dijete u matičnu knjigu rođenih, ili

- u slučaju sticanja potpunim usvajanjem, državljanstvo entiteta u kojem ima prebivalište u BiH, ili ako mjesto prebivališta ne postoji, državljanstvo entiteta roditelja koji je podnio molbu za upisivanje djeteta.

3. Dijete koje stiče BiH državljanstvo prema članu 7. stiče državljanstvo entiteta u kojem je rođeno ili nađeno.

Član 29.

Nakon promjene mjesta prebivališta sa teritorije jednog entiteta na teritoriju drugog entiteta, državljanstvo entiteta se takođe mijenja ako to osoba želi.

Član 29a.

1. Državljanin BiH koji ima prijavljeno prebivalište u Brčko Distriktu BiH, a koji ima državljanstvo jednog od entiteta, ostaje državljanin tog entiteta, osim ako na svoj zahtjev ne promijeni svoje entitetsko državljanstvo.

2. Državljanin BiH koji ima prijavljeno prebivalište u Brčko Distriktu BiH, a koji nema izjavljeno entitetsko državljanstvo, ima pravo da izabere svoje entitetsko državljanstvo.

3. Lica sa prebivalištem u Brčko Distriktu BiH koja stiču državljanstvo BiH naturalizacijom, biraju svoje entitetsko državljanstvo.

V - POGLAVLJE

Procedura

Član 30.

1. Odluke o sticanju ili prestanku državljanstva BiH donosi Ministarstvo civilnih poslova BiH, osim odluka iz čl. 6., 7., 8., 9., 10., 11., 11a., 12., 12a., 13., 21., 22. i 38.

2. Odluke prema čl. 6., 7., 8., 9., 10., 11., 11a., 12., 12a., 21., 22. i 38. donose kompetentne vlasti entiteta.

3. Odluke prema članu 13. donosi konsenzusom Savjet ministara BiH.

Član 31.

1. Odluke iz člana 30., stav 2., izuzev odluka donesenih u skladu sa članom 6., 7., 8. i 38., moraju se poslati Ministarstvu civilnih poslova BiH u roku od tri sedmice od datuma donošenja odluke.

2. Odluka kompetentne vlasti entiteta stupa na snagu dva mjeseca nakon slanja Ministarstvu za civilne poslove BiH, ukoliko Ministarstvo ne odredi da nisu ispunjeni uslovi iz čl. 9., 10., 11., 11a., 12., 12a., 21. i 22. U tom slučaju nadležni moraju uputiti slučaj kompetentnoj vlasti entiteta radi ponovnog razmatranja. Odluke donesene prema čl. 6., 7. i 8. stupaju na snagu nakon registracije od strane nadležnog organa.

3. Ako nakon ponovnog razmatranja, ostane spor između kompetentnih vlasti entiteta i BiH, onda se slučaj mora uputiti Ustavnom sudu u skladu sa članom VI 3. Ustava BiH na konačnu odluku.

Član 32.

Molba za sticanje, odricanje ili otpust iz državljanstva BiH mora se neposredno podnijeti vlastima navedenim u članu 30., ili ako podnosilac živi u inostranstvu, putem diplomatsko-konzularnog predstavništva BiH.

Član 33.

1. Nadležni organi iz člana 30. st 1. i 2. moraju riješiti molbu u periodu od 60 dana od primanja uredne prijave. Odluke o odbijanju prijave za sticanje ili otpust ili odluke da se oduzme državljanstvo, moraju sadržavati razloge u pisanoj formi.

2. Zainteresovana lica mogu pokrenuti upravni spor protiv odluke iz prethodnog stava.

Član 33a.

Ministarstvo civilnih poslova BiH vodi sljedeće evidencije o državljanstvu BiH:

- a) Evidenciju o sticanju državljanstva BiH:
 - 1. na osnovu međunarodnog sporazuma;
 - 2. lica od naročite koristi za BiH iz člana 13. Zakona;
- 3. lica naturalizovanih između 06. aprila 1992. do 01. januara 2006. godine.

- b) Evidenciju o prestanku državljanstva BiH:
 - 1. odricanjem i
 - 2. oduzimanjem

Nadležni organi entiteta i organi Brčko Distrikta BiH vode evidencije o naturalizaciji i državljanstvu iz svoje nadležnosti.

Evidencije iz ovog člana i evidencije iz člana 33b. sadrže jedinstveni matični broj, ako je određen.

Član 33b.

Ministarstvo civilnih poslova vodi evidencije o predmetima davanja svoje saglasnosti na rješenja nadležnih entiteskih organa o naturalizaciji stranih državljana i o predmetima naknadnog upisa u matične knjige rođenih lica koja su stekla državljanstvo R BiH u skladu sa Zakonom o državljanstvu Republike Bosne i Hercegovine.

Član 33c.

Ministar civilnih poslova BiH propisuje sadržaj i način vođenja evidencija iz čl. 33a. i 33b.

VI - POGLAVLJE

Dokazivanje BiH državljanstva

Član 34.

Državljanstvo BiH i državljanstvo entiteta dokazuje se uvjerenjem o državljanstvu BiH i uvjerenjem o državljanstvu entiteta ili pasošem Bosne i Hercegovine.

Član 35.

1. Uvjerenje o državljanstvu BiH i državljanstvu entiteta izdaje organ koji vodi matičnu knjigu rođenih, odnosno knjigu državljana.

2. Državljanstvo se upisuje u matičnu knjigu rođenih bez posebne odluke kada se utvrdi da to lice ispunjava uslove sticanja prema čl. 6., 7. i 8.

3. U slučaju da organi vlasti iz stava 1. ovog člana bez osnove odbiju da izdaju uvjerenje o državljanstvu BiH, Resorno ministarstvo entiteta ili Ministarstvo civilnih poslova BiH izdaju uvjerenje o državljanstvu licu o kome je riječ na osnovu dokumentovanih podataka koje posjeduje Ministarstvo civilnih poslova i nadležni organ entiteta ili organ u Brčko Distriktu BiH, u okviru svojih nadležnosti. U slučaju spora između nadležnih organa entiteta i BiH, predmet se upućuje Ustavnom sudu u skladu sa članom VI 3. Ustava BiH.

4. Kada su dokumentovani podaci koji se odnose na državljanstvo nedostupni ili ih državljani Bosne i Hercegovine ne mogu pribaviti u razumnom vremenskom periodu, nadležni organi pomenuti u prethodnom stavu dozvoliće takvim licima da pribave ove podatke na drugi način, uključujući i izjave date od strane tih lica ili za njih.

5. Kompetentni organi u entitetima i organ u Brčko Distriktu BiH će, u pojedinačnim slučajevima, dostaviti Ministarstvu za civilne poslove tražene informacije iz evidencije pomenute u stavu 1.

Član 36.

1. Uvjerenje o državljanstvu se izdaje na obrascu koji sadrži slijedeće elemente:

1. naziv "Bosna i Hercegovina" i naziv entiteta,
2. naziv organa vlasti iz člana 35. koji je izdao ovo uvjerenje,
3. "Uvjerenje o BiH državljanstvu",
4. naznake o pripadajućem državljanstvu entiteta,
5. ime i prezime osobe kojoj je uvjerenje izdato, ime jednog roditelja i njegovo državljanstvo, datum i mjesto rođenja,
6. dokazi na osnovu kojih je uvjerenje izdato,

7. datum i mjesto izdavanja, pečat nadležnog organa i potpis odgovorne osobe.

2. Ministarstvo civilnih poslova BiH određuje oblik obrasca iz prethodnog stava ovog člana.

VII - POGLAVLJE

Prelazne i završne odredbe

Član 37.

Sva lica koja su bila državljani Republike Bosne i Hercegovine neposredno prije stupanja na snagu Ustava, uključujući i sva lica koja su bila državljani R BiH do 6. aprila 1992. godine, su državljani Bosne i Hercegovine, dok će se državljanstvo lica naturalizovanih u periodu od 6. aprila 1992. do 01.januara 2006. godine odrediti u skladu sa čl. 40. i 41.

Član 38.

1. Sva lica koja su državljani BiH u skladu sa ovim zakonom i koja su na dan 6. aprila 1992. godine bila nastanjena na teritoriji koja sada pripada jednom od entiteta se smatraju državljanima tog entiteta, izuzev ako nemaju stalno prebivalište u drugom entitetu, u kojem slučaju se smatraju državljanima toga entiteta.

2. Sva lica koja su državljani BiH u skladu s ovim zakonom i koja žive u inostranstvu na dan kad ovaj zakon stupa na snagu smatraju se državljanima entiteta u kojem su imala prebivalište ili boravište prije 6. aprila 1992. godine, ukoliko se stalno ne nastane u drugom entitetu ili izaberu državljanstvo drugog entiteta.

3. Sva lica koja su bila državljani bivše SFRJ i koja su se u vremenu između 6. aprila 1992. godine i stupanja na snagu ovog zakona stalno nastanila na teritoriji jednog od entiteta i koja na toj teritoriji imaju neprekidno prebivalište ili boravište u trajanju od dvije godine nakon stupanja na snagu ovog zakona, nakon podnošenja zahtjeva dobiće i državljanstvo tog entiteta i Bosne i Hercegovine.

4. Sva lica koja su bila državljani bivše SFRJ i koja u vremenu između dana stupanja na snagu ovog zakona i 31. decembra 2000. godine se stalno nastane na teritoriji jednog od entiteta i koja na toj teritoriji imaju neprekidno prebivalište ili boravište u trajanju od tri godine, nakon podnošenja zahtjeva dobiće državljanstvo tog entiteta i Bosne i Hercegovine.

5. Prebivalište djece, u smislu odredaba čl. 29. i 38. stav 1. Zakona, koja su bila maloljetna i nisu imala prijavljeno prebivalište, utvrđuje se na osnovu prebivališta roditelja i drugim dokazima.

Član 39. je brisan

Član 40.

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo), dužno je da, u skladu sa ovim Zakonom, sprovede reviziju statusa lica naturalizovanih poslije 06. aprila 1992. godine, a prije 01.01.2006. godine.

Član 41.

1. Ministarstvo razmatra status lica koja su stekla državljanstvo naturalizacijom, a koja prethodno nisu imala dodijeljen jedinstveni matični broj (JMB), ili kojima je na teritoriji Bosne i Hercegovine dodijeljen novi jedinstveni matični broj (JMB) državljana BiH, u periodu poslije 6. aprila 1992. godine, a prije 1. januara 2006. godine. S tim ciljem, Ministarstvo razmatra informacije koje pružaju lica o kojima se radi, kao i informacije prikupljene po službenoj dužnosti

2. Na zahtjev Ministarstva, lica o kojima se radi i nadležni organi u Bosni i Hercegovini, moraju mu dostaviti sve potrebne informacije u roku koji Ministarstvo odredi.

3. Ako se lice o kome se radi ne povinuje zahtjevu za dostavom informacija iz stava 2., Ministarstvo mu može oduzeti državljanstvo.

4. Ako lice time ne ostaje bez državljanstva, Ministarstvo može svojom odlukom oduzeti državljanstvo BiH u slijedećim slučajevima:

- a) ako propisi koji su bili na snazi na području Bosne i Hercegovine u vrijeme naturalizacije nisu bili primijenjeni, ili
- b) ako je državljanstvo BiH bilo stečeno prevarnim ponašanjem, lažnim informacijama ili prikrivanjem bilo koje relevantne činjenice ako se takvo ponašanje može pripisati licu o kojem se radi, ili
- c) u slučaju nepostojanja stvarne veze između Bosne i Hercegovine i državljanina koji uobičajeno ne boravi u Bosni i Hercegovini, ili
- d) u kom bilo slučaju iz člana 23. alineja 2., 3., 4., 5. i 6. ovog zakona.

5. Dokaz da ne postoji stvarna veza iz stava 4. tačke c) ovog člana može biti posebno neprijavlivanje prebivališta uključujući i adresu stanovanja u Bosni i Hercegovini ili nepodnošenje zahtjeva za izdavanje lične karte državljana BiH u skladu sa propisima o prijavljivanju, prebivalištu i boravištu, te o ličnoj karti državljana BiH.

6. Državljanstvo BiH neće se oduzeti iz stava 4. tačke a) ovog člana ukoliko osoba o kojoj se radi ispuni uslove za naturalizaciju ili olakšanom naturalizacijom prema ovom zakonu do trenutka kada Ministarstvo donosi odluku i ako je jasno da osoba o kojoj se radi nije bila svjesna da propisi nisu bili primijenjeni, niti se upustila u ponašanje koje bi opravdalo oduzimanje državljanstva prema ovom zakonu, nije je svjesno prikrila kakvu relevantnu činjenicu. Relevantna činjenica je posebno ona činjenica koja je suprotna propisima o statusu lica u Bosni i Hercegovini.

7. Državljanstvo BiH prestaje danom dostavljanja odluke Ministarstva o njegovom oduzimanju. Ako adresa stanovanja ili mjesto prebivališta tog lica nisu poznati ili se ne mogu utvrditi, državljanstvo BiH prestaje danom objavljivanja obavještenja o odluci Ministarstva u „Službenom glasniku BiH“.

8. U reviziju izdatih državljanstava, ne mogu biti uključeni zaposlenici Ministarstva, koji su na bilo koji način ranije bili uključeni u proces izdavanja državljanstava koja su predmet revizije.

Član 41a.

<https://advokat-prnjavorac.com>

Bez obzira na čl. 23. i 41. ovog zakona, u slučajevima kada je istom licu dodjeljeno državljanstvo više puta po različitim osnovama, Ministarstvo će zaključkom objediniti postupak revizije te donijeti jedinstvenu odluku o statusu naturalizovanog državljanina.

Član 42.

Svi zakoni i propisi doneseni na osnovu njih, a koji regulišu pitanja državljanstva BiH prestaju važiti na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Član 43.

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine će donijeti ili uskladiti propise za sprovođenje ovog zakona u roku od 45 dana nakon stupanja na snagu ovog zakona. Nadležni organi entiteta će najkasnije 45 dana nakon toga donijeti propise o državljanstvu koji će biti usklađeni sa ovim zakonom.

Član 43a.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, nastaviće se i okončati po odredbama onog zakona koji je povoljniji za stranku.

Član 43b.

Ministarstvo civilnih poslova BiH donijće podzakonske akte utvrđene odredbama čl. 33a. i 33b. i podzakonske akte kojim će se precizirati izdavanje garancije za sticanje državljanstva BiH i dokazi o ispunjavanju uslova za naturalizaciju iz čl. 9., 10., 11a. i 12a. ovog Zakona, u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 44.

Ovlašćuju se Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma i Ustavnopravna komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da zajednički utvrde prečišćeni tekst Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13).

Član 45.

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana nakon dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta.